מעשה

פון

מהרש"א

הערוים גענומען פון אוסטרער פנקס:

און פון רמב"ם זצ"ל.

און פון נודע ביהודה זצ"ל.

ווילנא

בהוצאות בית מסחר הספרים של יצחק פונק.

שנת תער"ב לפ"ק.

МАСЕ МАГАРШОЭ.

ВИЛЬНА

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

קאטאלאג

פון זשארגאנישע ביכער,

פון פערלאגס-בוכהאנדלונג ר' יצחק פונק ווילנא דייטשע גאס הויז № 12

	פרייז ר'	פרייז ק'
דער יודישער מוזשיק. אהעכסט אינטערעסאנטער אונ אנציהענדער ראמאן פון יודישען לעבען, פון מ. ספעקטאר.	1	20
ענִיים ואביונים אדער גליקליכע אונ אומגליקליכע, ראמאן פון יודישען ארבייטער לעבען, פון מ. ספעקטאר.	1	—
א וועלט מיט קליינע וועלטעלאך. ראמאן פון יודישען לעבען, פון מ. ספעקטאר		60
העלדען פון ירושלים. אהיסטארישער ראמאן פון דער צייט פון חורבן בית שני, פון ד. מארדאווצעוו.		50
די יודישע וועלט. אזאמלונג ערצעהלונגען פון יודישען לעבען, פון מ. ספעקטאר		75
קאליקעס. אראמאן פון יודישען לעבען אין רוסלאנד, פון מ. ספעקטאר.		75
די שיינע נייטארין אהעכסט אינטערעסאנטער ראמאן פון יודישען ארבייטער לעבען, פון פ. ט. סגל.		60
די קאלאניסטען. אראמאן פון רומיניען אונ ארץ ישראל, פון לעווינסקי.		80
דער קאטארזניק. ראמאן פון נ. מ. שייקעוויץ (שמ"ר)		50
שודד ישר אדער דער פרומער מערדער. ראמאן פון נ. מ. שייקעוויץ (שמ"ר)		50
דער גליקליכער פאסטוך. אהיסטארישער ראמאן פון נ. מ. שייקעוויץ (שמ"ר)		15
אזאהן אלם שדכן. ראמאן פון ע. בלאשטיין.	1	—
די אשת איש. אהעכסט אינטערעסאנטער ראמאן, פון י. זייבערבלאט.		80
אמעריקאנער שדים, ראמאן, פון א. טאנענבוים.		20
די ביידע הערשעלס. פון ניימאנאוויץ (הנ"ק)		15
צעהן יודישע פאלקס ליעדער. פון בערימטען דיכטער א. צונזער.		30
נאטען צום זינגען אונ פיאנא צו די זעלבע ליעדער.	1	—
צוועלף נייע יודישע פאלקס ליעדער. פון בערימטען דיכטער א. צונזער.		40
עלעגיא לעוואנדא. קלאגע ליעד איבער ר' יהודה ליב לעוואנדא, טעקסט יודיש און רוסיש.		10
האצמאכס קרעמיל. אזאמלונג יודישע ליעדער פון גאלדפאדענס טהעאטער.		30
אספת שירי ציון. אזאמלונג פון די בעסטע ציוניסטישע שירים העברעאישע אונ זארגאנישע.		30
הנ"ל אין שעהנעם בונד געגולט.		40
ספורי ירושלים. זעהר וואונדערליכע ספורים פון אונזער הייליג לאנד ארץ ישראל, אויך זעהר טהייערע יודישע נסים וואס האט זיך געטראפען אין די הייליגע מערת המכפלה.		10
מצב ירושלים ובנין אריאל. אין דעם ספר ווערט בעשריבען וויא אזויא דיא שטאדט ירושלים אונ אלע הייליגע געגענדען האבען אויס געזעהן פאר 2667 יאהר צוריק, אויך וויא דער בית המקדש הראשון און דער בית המקדש השני האבען אויס געזעהן, אויך פיעל ציורים פון פיעלע הייליגע כלים פון בית המקדש.		30
שבט יהודה. צוכטרוטה יהודה'ס, אין דיזען ספר ווערט ערצעהלט פיעל היסטארישע ערצעהלונגען פון פיעלע גזרות און צרות פון פיעל עלילות און עלילות דם וועלכע זיינען אויף יודין פערלאָפען פון די צייט פון נאכין חורבן בית המקדש, אויך איז באשריבען 2 היסטארישע ערצעהלונגען פון די שרעקליכע ענוים, שחיטות, און הריגות וועלכע אידען האבען איבער געליטען א) גזרות ת"ח ות"ט. ב) מסעי הצלב (קרייצפאהרער)		30
פורים נעימים. הייליגע מעשיות פון תלמוד, מדרשים און אנדערע הייליגע ספרים, א בערזעצט אין ריין זארגאן פון י. מ.		10

מעשה

פון

מהרש״א

הערוים גענומען פון אוסטרער פנקס:

את פון רמב״ם זצ״ל.

אונ פון נודע ביהודה זצ״ל.

ווילנא

בהוצאות בית מסחר הספרים של יצחק פונק.

שנת תער״ב לפ״ק.

МАСЕ МАГАРШОЭ.

ВИЛЬНА

Типографія Б. Ціонсона, Троцкая 13.

1913.

מעשה פון מהרש"א

דאס איז איין מעשה נורא וואס האט זיך גיטראפין אין אוסטרא .

עס איז גיוועזן צוויי שותפים אין אוסטרא וואס זיי האבין תמיד גיהאנדילט אין איינעם אונ זיי זענין גיוועזן גוטע פריינד צו ווישען זיך . איין מאל האבין זיי דער הערט אז עס איז דא צו פר קויפין לייוואנד ביי איין דוכסה אין טיף רוסיע אונ מען קאן קויפין ביי איהר וואלוויל . זענין זיי גיפארין אונ זענין גקומן דארט אהין . האט מען זיי צו דער דוכסה ניט ערלויבט אריין צו גיין . האבין איהרע מענטשין גשיקט איר אן זאגין אז עס איז גקומען צוויי סוחרים יודען אונ ווילען אפ האנדלין די גאנצע לייוואנד ביי איהר . האט די דוכסה צו זיי ארויס גשיקט איהר בדינער ער זאל מיט זיי מאכין איין מקח . האבין זייא אים דם געלד אפ גיגעבין אונ דער דינער האט אריין גיטראגין די דוכסה דם געלד . האט די דוכסה גפרעגט דעם בעדינער וואס פר איין פנים האבין די יודען ווארום זי האט קיין מאל ניט גיזעהן קיין יודען . זאגט ער איהר זיי זענין גלייך מיט אלע מענטשין . זאגט זי איך האב גיהערט זאגין אז זיי זענין נארער דם הייסט זיי נארין אפ . ענטפערט איהר דר בעדינער עס איז ליגין וואס דו האסט גיהערט עס גפינען זיך צווישען זיי ערליכע אונ קלוגע לייט ווי אין אלע פעלקער . זאגט די דוכסה איך וויל זיי זעהן . איז זי ארויס גגאנגן זיי צו זעהן . איז איינער פון זיי גיוועזן זייער אשיינער אונ ער האט גילייכט ווי דר מארגין שטערין . אונ ווי די דוכסה האט אים דר זעהן איז זי אן גיצונדען גיווארין פון זיין שיינקייט אונ עס האט איהר פר גלוסט זיין שיינקייט אין הארצין אונ זי האט נאך ניט גיקענט ארא פ נעמין איהר אויג פון אים אונ זי האט אים צו גרופן אונ האט מיט אים גשמוסט . אונ ער האט גיקאנט זייער שיין רעדין רוסיש :

בקיצור די דוכסה איז אויס גיגאנגן זי האט זיך פר ליבט אין אים ביז זי איז קראנק גיווארין . אונ די שותפים האבין אפ גיקויפט די

פחורה

סחורה אין זיי האבין גידונגין פורין אויף צוא לייגין עס הט אבער ניט געסטאיעט קיין פורין פון דעם דארף איז איין שותף גיפארין אין אדארף דינגען פורין אונ דער שותף דער שיינער איז געבליבין אויף לייגין די סחורה אויף די פורין ווי די דוכסה הט דער הערט אז ער איז אליין געבליבען דא הט זי נאך אים געשיקט ביי נאכט אונ הט אים מגלה גיוועזן וואס זיא פר לאנגט פון אים אונ הט אים צוריק גיגעבין דם גאנצע געלט וואס זיא הט גינומען פר דר סחורה אויך הט זיא אים גיגעבין מתנות כדי ער זאל איהר טוען וואס זי פר לאנגט פון אים. ער אבער הט זיך ניט גיקענט שטארקען קעגין דעם יצר הרע אונ דער צו הט זי אים נאך גיגעבין פיל געלט ווי פיל ער הט נאר גיוואלט. אונ גאנץ פריא איז ער זיך גיגאנגען אויף לייגין די סחורה. אונ אין דעם איז אן גיקומען זיין שותף האבין זיי בייאנאנדער אויף גילייגט די סחורה אינ זיי זענין גיפארין אהיים:

איין יוד אבער הט פארט איין וייך הארץ. ער הט זיך אן גיהויבין צו בארעכענען וואס ער הט גיטאן הט דם אים זייער באנק גיטאן וואס ער הט גיטאן אזו איין גרויסע עבירה. הט ער זיך גינומען צום הארץ אונ הט זייער גיוויינט אונ גיקרעכצט. הט דר שותף זיים גיפרעגט וואס וויינסט דו. הט ער אים גיענטפערט אלע מאל איין אנדערין תירוץ. אבער דער שותף הט פר שטאנען אז עס איז ניט אום זונסט הט ער אים אזו לאנג איבער גיפרעגט ביז ער הט אים מפציר גיוועזן אונ ער הט אים געמוזט זאגין וואס דם איז:

בקיצור ער הט אים דער ציילט די גאנצע מעשה וואס מיט אים הט זיך גיטאן אונ ער הט אים גיוויזען דם געלד וואס ער הט אונ הט דער ביי זייער שטארק גיוויינט. זיין שותף אבער הט אים אלץ מנחם גיוועזן אונ הט אים גיזאגט ער זאל תשובה טוען אונ זאל טיילין צו ארימע לייט צדקה. ער אבער לאזט זיך ניט איין רעדין אונ וויינט שרעקליך. ווי דער שותף הט דם גזעהן זאגט ער צו אים איך וועל ביי דיר אפ קויפין די עבירה וואס וועסט דו מיר געבין דער פר. ער איז זייער געריין גיוועזן אונ זאגט איך גיב דיר גאר דם גאנצע געלד וואס די דוכסה הט מיר גיגעבין אונ האלב סחורה:

בקיצור דער שותף הט אפ גיקויפט ביי אים די עבירה אונ זיי האבין גימאכט צווישען זיך איין קבלת קנין אונ איין תקיעת כף. דער נאך איז דער מענטש רוהיג גיווארין וואס הט די עבירה גיטוען. נוא זיי זענין גיקומען קיין אוסטרא אונ דער וואס הט גיקויפ די עבירה הט פר קויפט די ליעאנד אונ איז זיך גיווארין איין גאנ

גרוסער

גְרוֹסֶער עוֹשֶׁר נָאר עֶר הָאט נִיט לַאנְג גִילֶעבְּט נָאךְ דִי מַעֲשֶׂה אוּנ אִיז גִישְׁטָארְבִּין:

נוּא אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט הָט מֶען אָם גִינוּמֶען דִין וְחֶשְׁבּוֹן פוּן אִים פַר זַיינֶע עֲבֵירוֹת. הָט מֶען אִים גִירֶעכִינְט צְווִישֶׁען זַיינֶע עֲבֵירוֹת אַז עֶר הָט בּוֹעֵל גִיוֶועזֶען אַיין נָכְרִית אוּנ עֶר הָט גִיזָאגְט אִיךְ הָאבּ דָס קַיין מָאל נִיט גִיטָאן. זָאגְט מֶען אִים דוּ הָאסְט דָאךְ גִיקוֹיפְט בַּיי דַיין שׁוּתָּף דִי עֲבֵירָה. הָט עֶר גִיזָאגְט וְוִי אַזוֹי קָאן זַיין אִיךְ זָאל לַיידֶען יֶענֶעמְס עֲבֵירָה. מַיין שׁוּתָּף הָאט גִיטָאן אוּנ אִיךְ זָאל לַיידֶען. בְּקִיצוּר נָאךְ אַלֶע טַעֲנוֹת הָט מֶען אִים גִיגֶעבִּין רְשׁוּת עֶר זָאל הָאבִּין אַיין דִין תּוֹרָה מִיט דֶעם לֶעבֶּידִיגֶען וָוס הָט אִים דִי עֲבֵירָה פַר קוֹיפְט. אַזוֹי אִיז עֶר גִיגַאנְגִין צוּ אִים צוּ חָלוֹם אוּנ הָט אִים גִירוּפֶען עֶר זָאל גֵיין צוּ אַיין דִין תּוֹרָה מִיט אִים. הָט דֶער לֶעבֶּעדִיגֶער גִיזָאגְט אִיךְ הָאבּ מִיט דִיר נִיט קַיין דִין תּוֹרָה דוּ הָאסְט בַּיי מִיר אֵיין מָאל גִיקוֹיפְט אִיז פַר פַאלִין. אָבֶּער דֶער מֵת אִיז אַלֶע נַאכְט צוּ אִים גִיקוּמֶען בִּיז וַואנֶען עֶר אִיז קְרַאנְק גִיוָוארִין:

דֶעמָאלְט אִיז גִיוֶועזֶען אִין אֹסְטְרָא אַיין רָב דֶער מהרש"א ז"ל. הָט דֶער קְרַאנְקֶער גִיבֶּעטִּין מֶען זָאל אִים טְרָאגִין מִיט זַיין בֶּעט צוּם מהרש"א דֶען עֶר וִויל אִים עֶפִּיס זָאגִין פַר דֶעם טוֹיט. הָט מֶען אַזוֹי גִיטָאן וְוִי עֶר הָט גִיבֶּעטִין אוּנ עֶר הָט דֶער צֵיילְט פַר דֶעם מהרש"א דִי גַאנְצֶע מַעֲשֶׂה אוּנ הָט אִים גִיבֶּעטִין עֶר זָאל אִים אַיין עֵצָה גֶעבִּין מִיט וָוס עֶר זָאל זִיךְ קֶענִין מַצִיל זַיין פוּן דֶעם טוֹיט. עֶנְטְפֶערְט אִים דֶער רַב גֵיי אַהֵיים אוּנ אַז עֶר וֶועט קוּמֶען צוּ דִיר נָאךְ אֵיין מָאל זָאלְסְט דוּ אִים זָאגִין אַז אַיין דִין תּוֹרָה אִיז נָאר אוֹיף דֶער וֶועלְט מֶען קָאן דָא דִי דִין תּוֹרָה הָאבִּין. עַל כֵּן אוֹיבּ עֶר וִויל זָאל עֶר הָאבִּין אַיין דִין תּוֹרָה מִיט דִיר פַר מִיר אוּנ אַז עֶר וֶועט נִיט וֶועלִין זָאלְסְט דוּ אִים זָאגִין אַז אִיךְ וֶועל אִים מַתְּרִים זַיין וֶועט עֶר אוֹיף הֶערִין צוּ דִיר צוּ קוּמֶען נוּא הָט עֶר אַזוֹי גִיטָאן אוּנ עֶר הָט דֶעם מֵת אַזוֹי גִיזָאגְט. הָט דֶער מֵת גִיזָאגְט לָאז זַיין אַזוֹי וְוִי דוּ זָאגְסְט אִיךְ וֶועל מִיט דִיר אַיין דִין תּוֹרָה הָאבִּין דָא בַּיי דֶעם רַב. הָט דֶער קְרַאנְקֶער גִיבֶּעטִין דֶעם מֵת עֶר זָאל אִים וַוארְטִין אַיין חוֹדֶשׁ בִּיז עֶר וֶועט אִין גַאנְצִין גֶעזוּנְד וֶוערִין:

וְוִי עֶס אִיז גִיקוּמֶען אִין אַיין חוֹדֶשׁ אַרוּם אִיז גִיגַאנְגִין דֶר מֶענְטְשׁ צוּ דֶעם מהרש"א אוּנ הָט אִים גִיזָאגְט אַז עֶס אִיז גִיקוּמֶען דִי צַייט וָוס עֶר דַארְף הָאבִּין דִי דִין תּוֹרָה. הָט דֶער מהרש"א גִישִׁיקְט צוּ נוֹיף רוּפִין דִי בַּעֲלֵי בָּתִּים וָוס זֶענִין דִי חֲשׁוּבִים פוּן דֶער שְׁטָאט אוּנ אוֹיךְ דֶעם גַאנְצִין עוֹלָם אוּנ הָט גִיהֵייסִין דֶעם שַׁמָשׁ מְיַיחֵד זַיין אַיין אָרְט פַר דֶעם מֵת אוּנ הָט אִים גִיהֵייסִין גֵיין אוֹיף דֶעם בֵּית עוֹלָם מ׳דִיַע זַיין

דעם

דעם מת אז אצונד איז די צייט פון דער דין תורה. הט מען ארץ אזו גיטאן אונ זיי זענין זיך צו נויף גיקומען צו די דין תורה. האט דער מהרש"א גיהייסין דעם לעבעדיגען מסדר זיין זיינע טענות. הט ער אזו גיטעניתת אמת איך האב גיטאן איין עבירה אבער איך האב דער נאך גרויס חרטה גיהאט דארויף. אונ אז דו וואלסט נישט גיוועזן אפ גיקויפט ביי מיר די עבירה וואלט איך גיוועזן אזו לאנג תשובה גיטאן ביז מען וואלט מיר מוחל גיוועזן די עבירה. אבער אז די עבירה איז אויף מיר שוין גאר ניט הל גיוועזן דער דורך האב איך קיין תשובה ניט גיטאן אויף די עבירה. נוא פר וואס קומט מיר אצונד דעם עונש פון דער עבירה. הט דער מת אן גיהויבין צו טענין איך האב ניט גיוויסט אז מען קען איין עבירה אפ קויפין אין דעם רעכטין אמת אונ איך האב גאר ניט גיוואלט די עבירה אפ קויפין נאר וייל איך האב דיר גיזעהן אין גרויס צער האב איך דס גיטאן דיר כדי עס זאל דיר אביסעל גרינגער ווערין אויף דעם הארץ. נוא בין איך דיר גאר שולדיג געלט וועל איך היסין מיינע יורשים זאלין דיר אפ געבין אונ לאז מיך צו רוהע:

בקיצור זיי האבין ביידע אזוועק געלייגט פיל טענות ביז וואנען זייא ביידע זענין שטל גוואורין. דער נאך הט דער מהרש"א גיזאגט דער פסק איז אזו. מקח בלייבט מקח אונ נאר בלייבט נאר. ווארום ווען דו וואלסט ניט גיוועזן אפ קויפין ביי אים די עבירה וואלט ער שוין לאנג גיוועזן תשובה גיטאן אויף דער עבירה. נוא ווי דער רב הט דס אוים גירעט האבין אלע גיהערט איין שרעקליכען גיוויין פון דעם מת. אונ דער נאך הט דער מת גיזאגט ווייא איז מיר איך האב גימיינט וייל דער שותף איז נאך איין לעבעדיגער קאן ער נאך תשובה טאן אונ פיל פר רעכטין אבער איך קאן שוין גאר נישט העלפין דרום הט מען גידארפט פסקענען אז ער זאל תשובה טאן דען איך האב גינוג אפ צו קומען פר מיינע אייגענע זינד. אונ אצונד לאזט מען מיך שוין ניט דא איין שטיין וייל דער הייליגער רב הט אזו גפסקנת הט דער גאנצער עולם מיט אים מיט גיוויינט פר רחמנות אונ האבין גיבעטין דעם מהרש"א ער זאל אים עפיס איין טובה טאן. דער נאך הט אים דער מהרש"א גיענטפערט איך וועל שוין זעהן דיר איין טובה צו טאן וואס איך וועל נאר קענין. נאר דר פסק מוז אזו בלייבן על פי דין תורה. ווי ער הט דס אוים גירעט הט דר עולם גיזעהן אז עס איז גיווארין איין רויך אין שטוב אונ מען הט שוין גאר ניט גיהערט:

ענדע

מַעֲשֶׂה פוּן רמב״ם

אִין דֶער צַייט וָוס דֶר רמבּ״ם אִיז גִיוֶועזִין אִין דֶער שְׁטָאט אַלְגִיר וָוס זִי אִיז אִין דֶר מְדִינָה בַּרְבַּארְיָיע אִין דֶר לַאנְד אַפְרִיקַא. אִיז עֶר דָארְטִין גִירֶעכִינְט גִיוֶועזִין פַר אַיין גְרוֹיסִין מַאן אַזוֹא וִויא מֶען הָט אִים גִיהַאלְטִין גְרוֹיס אוּנ חָשׁוּב אִין אַלֶע עֶרְטֶער. אַלֶע מֶענְטְשִׁין הָאבִּין אִים גִילוֹיבְּט אוּנ גִיגְרֵייסְט. אוֹיךְ אִיז עֶר גִיוֶועזִין זֵייעֶר תַּקִיף אִין דִיא אוֹיגִין פוּן דִיא הֶערִין אוּנ דִי שׁוֹפְטִים פוּן דֶר מְדִינָה וָוס זֵיי וֶוערִין גִירוּפִין דָארְטִין דִיוַואן וָוס זֵיי זִיצִין אִין דֶר הוֹיבְּט שְׁטָאט פוּן דֶר מְדִינָה וָוס מֶען רוּפְט זִי אוֹיךְ אַלְגִיר. אוּנ צְווִישִׁין דִי הֶערִין אִיז גִיוֶועזִין אַיין הֶער אַיין חָכָם נָאר אַיין שְׁלֶעכְטֶער מֶענְטְשׁ אוּנ מֶען הָט אִים גִירוּפִין פֶערִי. וָוס עֶר הָט פַיינְט גִיהַאט דֶר רמבּ״ם פוּן לַאנְג אָן. וָוארוּם עֶר הָט מְקַנֵא גִיוֶועזִין אִים מִיט זַיין חָכְמָה.

הָט זִיךְ גִידַארְפְט מַאכִין אַז זַאנֶען גִיקוּמֶען דִי אִידִין פוּן דֶר הוֹיבְּט שְׁטָאט מִיט אַיין שַׁאֲלָה פַר דֶעם רמבּ״ם. אוּנ דִי שַׁאֲלָה אִיז גִיוֶועזִין עֶס הָט זִיךְ אָן גִירִירְט אַיין מִצְרִי וָוס וואוֹנְט אִין אַלְגִיר אָן אַיין פַאס וַויין. הָט דֶר רמבּ״ם גִיפַּאסֶקְעט אַז דִי וַויין אִיז יַיין נֶסֶךְ אוּנ מֶען טָאר זִיא נִיט טְרִינְקֶען. אוּנ דֶרנָאךְ אִיז גִיקוּמֶען נָאךְ אַיין שַׁאֲלָה פַארִין רמבּ״ם. אוּנ דִי שַׁאֲלָה אִיז גִיוֶועזִין עֶס אִיז אַרַיין גִיפַאלִין אַיין שֶׁרֶץ אִין אַיין פַאס בֵּיימִיל הָט דֶר רמבּ״ם גִיפַּאסֶקְט אַז מֶען זָאל דֶעם שֶׁרֶץ אַרוֹיס וַוארְפִין אוּנ דִיא בֵּיימִיל אִיז כָּשֵׁר אוּנ מֶען מֶעג עֶסִין פוּן אִים. זַיינֶען גִיקוּמֶען דִי רְשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל אוּנ הָאבִּין גִימַאסֶערְט דִי בֵּיידֶע פְּסָקִים פַר דֶעם שׁוֹפֵט פֶערִי אִיז עֶר גִיוָוארִין זֵייעֶר אִין כַּעַס. אוּנ זַיין צָארִין הָאט אִין אִים גִיבְּרֶענְט. אוּנ עֶר הָאט גִיזָאגְט אַז יוֹא אַזוֹ אִיז דָאךְ אִיךְ אוּנ מַיין פָאלְק עֶרְגֶער בַּייא אִים פַר אַיין שֶׁרֶץ. אוּנ אִיצְטֶער אִיז אַיין צַייט נוֹקֵם זַיין זִיךְ פוּן אִים. אוּנ עֶר הָט גִיטְרַאכְט הַארְגֶענֶען אִים. אוּנ דָס אִיז גִיוָואר גִיוָוארִין דֶער רמבּ״ם. אָדֶר מֶען הָט אִים מוֹדִיעַ גִיוֶועזִין מִיט זַיין רוּחַ הַקוֹדֶשׁ פוּן הֵיכָל. אָדֶער זַיינֶע גוּטֶע פְרַיינְד הָאבִּין אִים אָן גִיזָאגְט. הָט עֶר גִינוּמֶען גִיכֶער נָאר זַיינֶע אוֹצְרוֹת גָאלְד אוּנ דִימֶענְטִין אוּנ גֶעלְט אוּנ אִיז גִיגַאנְגֶען צוּא אַיין שִׁיפֶער. אוּנ הָט אִים גִיזָאגְט אִיךְ בִּין זֵייעֶר אוּמְטִיג טָאמֶער וֶועסְטוּ

מִיךְ

מיך פירין שפאצירין אין איין שיף ביי איין ברעג ים כדי צו בארוהיגן מיין הארץ אונ איך וועל דיר באצאלין. הט אים גיענטפערט דער שיפער איך וועל צו דיר טאן ווס דו פר לאנגסט פון מיר. דער נאך איז דער רמב"ם מיט דעם שיפער אריין גיגאנגין אין איין קליינעם שיפעלע. אונ באלד ווי זיי זענין נאר אריין גיקומען אין שיפעלע איז דער שיפער איין גישלאפין גיווארין זייער שטארק. ווארום דער רמב"ם הט גינומען דעם שם פון קפיצת הדרך ווס ער הט אים אן גישריבען בשעת ער איז נאך גיוועזין אין דר היים אונ הט אים אריין גילייגט אין עק פון די שיף. אונ איין פערטיל שעה ארום איז גיקומען דער רמב"ם מיט זיין ווייב אונ קינדער ווס האבין מיט אים גישפאצירט צום ברעג ים פון דעם לאנד מצרים וייט כמה וכמה הונדערטין מיילין פון אלגיר אונ די שיף הט זיך דארטין גישטעלט: אונ אין דער רגע הט זיך אויף גיחאפט דער שיפער אונ ווי ער הט דער זעהן אז ער איז אין אפרעמדע לאנד אונ איין לשון ווס ער פר שטייט ניט הט ער גיהערט. הט ער זייער גיציטערט אונ הט גישריגען איין גרויס ביטער גישרייא אונ ער הט זיך גיקלערט אז מיט כישוף הט דס דר רמב"ם גיטאן. אונ אז דר רמב"ם הט דער הערט זיין גישריי הט ער אים בארוהיגט מיט ווייכע רייד אונ הט צו אים גיזאגט זארג גאר ניט דען אין איין פערטיל שעה קער איך דיר אום אהיים קיין אלגיר נאר דו זאלסט היטין אז די שיף וועט קומען קיין אלגיר אונ דו וועסט דערנאכט זיך אויף חאפין זאלסט דו זיך שוין מטהר זיין. אונ דו זאלסט נעמין מיין כתב דעם ווס איך וועל צו דיר אריין לייגין אין עק שיף. אונ דו זאלסט דם אריין ווארפין אין ים. אונ אויב דו וועסט דער ופון פר ציילין צו עפים איין מענטשין וועסט דו באלד שטארבין. הט דער שיפער גיזאגט איך וועל אזו טאן ווי דו פר זאגסט מיר. אונ ער הט אים צו גישווארין אויף דער זאך. דער נאך הט דער רמב"ם אים בצאלט זיין שכר אונ הט אים אפ גישיקט צוריק אונ ער איז גקומן אין אפערטיל שעה קיין אלגיר. אונ ער הט גיטאן אזו ווי דער רמב"ם הט אים גיהייסין:

אונ דער רמב"ם איז גיקומען אין עטליכע טעג אין דער שטאט אלקירה ווס דם איז די הויפט שטאט פון מצרים אונ דארטין זיצט דער מלך פון מצרים. אונ עס הט ניט גיווערט קיין לאנגע צייט האבין די קנעכט אונ אזו אויך אלע גרויסע לייט מיט די די הארין פון די מדינות זייער גילויבט דעם רמב"ם פר דעם מלך פון מצרים. ווארום ער הט גיטאן גאנץ גרויסע פעולות אונ גרויסע

וואונדער מיט די רפואות וואס ער האט גיטאן. אונ עס האט ניט
גיוועהרט איין יאר האט דר מלך גימאכט אים גרויס מחמת זיינע פיל
חכמות אונ וויסען שאפט. אונ זיין שטול האט ער אויף גיהויבין
העכער פר אלע קנעכט פון מלך אונ האט אים זייער ליב גיהאט.
אונ זיין גרויסער נאמען איז גיהערט גיווארין אין אלע לענדער. אונ
די זאך איז גיהערט גיווארין דורך די שיפער וואס פארין אויפין ים הגדול
(דס איז דר גרויסער ים) צו דעם שופט פערי דעם רמבמ״ס שונא אז
דער רמב״ם איז אנטלאפין אונ ער איז אין מצרים. אונ אז דר מלך האט
אים גיגרייסט האט דס דעם שופט פערי זייער פר דראסין אונ איז גיוועזין
זייער באזארגט דרויף:

אונ עס איז גיוועזין נאך דעם אז עס האט זיך אויס גילאזט די
דרייא יאר פון דער צייט אן ווי די מדינה פון אלגיר האט כורת
ברית גיוועזין מיט דעם מלך פון מצרים. אונ אלע דרייא יאר זענין
זיי מחדש זייער ברית. האבין גישיקט די שופטים פון אלגיר דעם
שופט פערי צו דעם מלך פון מצרים קיין אלעקסירה אונ ער איז
אהין גיקומען. אונ אויף צו מארגין פון זיין קומען האט דער רמב״ם
באשווארין דעם שר של אש דאס איז דער מלאך וואס ער איז איין
ממונה אויף פייער) אז ער זאל ניט לאזין קיין פייער ברענין אין
גאנץ מצרים. איז גיווארין איין גרויס גישרייא אין גאנצין לאנד מצרים.
אונ אויך אין גאנצין גרעניץ פון אלעקסירה ווארום זיי האבין ניט
גיקענט אן צינדין קיין פייער אין אלע ערטער. אונ דער גרויסער
גישרייא איז גיוועזין זעקס טעג אין גאנץ מצרים:

ווי דער מלך האט דס גיהערט האט ער גיפרעגט ביי אלע חכמים
וואס פר שטייען זיך אויף די צייטין. וואס קאן מען טאן צו אזוי איין
דבר פלא וואס איז אין זיין גאנצין לאנד. האט קיינער פון די חכמים
ניט גיוואוסט וואס פותר צו זיין אים. ווי דר מלך האט גיזעהן אז קיינער
פון די חכמים ווייסין ניט וואס דער צו איז צו טאן. האאט דער מלך
גיפרעגט ביי זיין גרויסין דאקטער דעם רמב״ם. האט דער רמב״ם
אים גיענטפערט דער מלך זאל אייביג לעבין איך גידענק בשעת איך
בין גיוועזין אין דער שטאט אלגיר איז דארטין גיוועזין צווישען די
שופטים איין גרויסער מכשף וואס זיין גלייכין איז ניט צו גיפינען
אין דער גאנצער לאנד בארבריע אונ זיין נאמען איז פערי. אונ איך
האאב גיהערט אז שוין פון זעקס טעג אז ער איז גיקומען אהער מחדש
זיין דעם ברית אונ גיוויס איז זיין רעכטע מחשבה איבער צו פירין
דיין מדינה אונ צו הארגיגען דיך אונ דיינע קינדער אונ דיינע הארין
אונ דיינע קנעכט מיט זיין כישוף אונ דער נאך וועט ער ווערין איין

מלך

מֶלֶךְ אִין מִצְרַיִם אונ אִין אַראבִּיעַ. וִוי דֶער מֶלֶךְ הָאט דָס גִיהֶערְט הָאט
עֶר גִיעֶנְטְפֶערְט דֶעם רמב״ם אַז נֶעכְטִין הָאט דֶער שׁוֹפֵט פֶּערִי דֶער
צֵיילְט אֵיינֶעם פון דִי קְנֶעכְט פון מַיין שְׁטוּב אַז דוּ בִּיסְט אַנְטְלָאפִין
גִיוָוארִין אִין יֶענֶעם אונ אִין יֶענֶעם יָאר אונ אִין יֶענֶעם אונ אִין יֶענֶעם
טָאג נָאךְ הַאלְבִּין טָאג פון אַלְגִיר מַחְמַת זַייא הָאבִּין גִיוָואלְט דִיךְ
הַארְגִינֶען מַחְמַת דוּ הָאסְט גִישָׁאלְטִין גָאט אונ דֶעם גַאנְצִין דִיוַואן
פון דָארְטִין מִיט דֶער גַאנְצֶער מְדִינָה. הָאט דֶער רמב״ם גִיעֶנְטְפֶערְט
דֶעם מֶלֶךְ דֶער מֶלֶךְ זָאל אויף אֵייבִּיג לֶעבִּין אונ זָאל זֶעהְן צוּ הִיטִין
זַיין לַאנְד מִיט דִי אַלֶע אֵיין וואוּנֶער פון שְׁלֶעכְטְס. נָאךְ נִיט גִינוּג
וָוס דֶער שׁוֹפֵט פֶּערִי אִיז אֵיין גְרוֹיסֶער מְכַשֵּׁף אונ זַיין גַאנְצֶע מַחְשָׁבָה
אִיז נָאר אֵיין צוּ נֶעמִין דוּרְךְ זַיין כִּישׁוּף פִיל פֶעלְקֶער צוּ זַיין אִיבֶּער
וִויא אֵיין מֶלֶךְ וַוייל עֶר נָאךְ פַאר גִיסִין אוּם זִיסְטֶע בְּלוּט מִיט זַיין
כִּישׁוּף. אונ עֶר אִיז גִינַאנְגֶען מִיט דֶעם רְשׁוּת פון מֶלֶךְ צוּ אִים אַהֵיים
אונ הָאט זִיךְ אוּם גִיקֶערְט צוּם מֶלֶךְ אונ הָאט גִיבְּרַאכְט צוּם מֶלֶךְ דִי
גִישְׁרִיפְץ פון דֶעם מְמוּנָה אויף דֶעם בְּרֶעג יַם וָוס אִיז אִין מִצְרַיִם וָוס
עֶר הָאט גִיגֶעבִּין נָאךְ הַאלְבִּין טָאג פון דֶעם אֵייגֶענֶעם טָאג וָואס דֶער
שׁוֹפֵט פֶּערִי הָאט גִיזָאגְט אַז עֶר אִיז אַנְטְלָאפִין פון אַלְגִיר אונ דֶעם
בְּרִיף צוּם הֶערִין פון דֶעם טוּעֶר פון אַלֶקְיירָה וָואס עֶר הָאט מְקַבֵּל
גִיוֶועזִין אִין עֶטְלִיכֶע טֶעג שְׁפֶּעטֶער. הָאט דֶער מֶלֶךְ גִיגְלוֹיבְּט דֶעם
רמ - אונ עֶר הָאט שׁוּלְדִיג גִימַאכְט דֶעם שׁוֹפֵט פֶּערִי:

דֶער נָאךְ הָאט זִיךְ דֶער מֶלֶךְ אֵיין עֵצָה גִיהַאלְטִין מִיט זַיינֶע
יוֹעֲצִים וָוס מֶען זָאל טָאן מִיט דֶעם מְכַשֵּׁף פֶּערִי. אונ אַז עֶס אִיז
גִיוֶועזִין אִין דֶעם אַכְטִין טָאג פון זַיין קוּמֶען אִיז אַרוֹיף דֶער שׁוֹפֵט פֶּערִי
אויף אֵיין רַייט וָואגִין וָוס צִיעֶן אִים אַכְט אַחַשְׁתְּרָנִים דָס אִיז אַזוֹי אֵיין
מִין אֵייזִיל צוּ גֵיין צוּם מֶלֶךְ מְחַדֵשׁ צוּ זַיין דֶעם בְּרִית אונ צוּ מַאסֶערִין
אויף דֶעם רמב״ם. אונ צוּ פֶּערִי דֶעם שׁוֹפֵט אִיז גִיוֶועזִין אֵיין הוּנְט אֵיין
גַאנְץ גְרוֹיסֶער אונ זֵייעֶר אֵיין שֵׁיינֶער וָוס עֶר הָאט אִים זֵייעֶר הָאלְט
גִיהַאט אונ דֶער הוּנְט אִיז אויךְ גִיוֶועזִין מִיט אִים אִין דֶעם רַייט וָואגִין
אונ בַּאלד וִוי עֶר מִיט דֶעם הוּנְט אִיז נָאר אַרַיין אִין רַייט וָואגִין הָאט דֶער
הוּנְט אַשְׁפְּרוּנְג גִיטָאן פון רַייט וָואגִין אונ הָאט אַרוֹיס גִילָאזִין אֵיין
גְרוֹיסִין פַייעֶר פון זַיין מוֹיל אונ דֶער פַייעֶר אִיז אַלְץ גְרֶעסֶער גִיוָוארִין
אונ אִיז גִיוָוארִין גְרֶעסֶער פון אַלֶע הַייזֶער פון אַלֶקְיירָה אונ הָאט גִיבְּרֶענְט
דִי הַייזֶער אונ דִי מֶענְטְשִׁין בִּיז וַואנֶען עֶס אִיז גִיוָוארִין זֵייעֶר אֵיין
גְרוֹיסֶער פַייעֶר. אונ דֶער שׁוֹפֵט פֶּערִי שְׁטֵייט אונ פַר וואוּנְדֶערְט זִיךְ
זֵייעֶר וָוארוּם עֶר הָאט נָאר נִיט גִיוואוּסְט וִוי אַזוֹי זָאל זַיין הוּנְט דֶער
נוּטְצֶער פְרֵיינְד זַיינֶער טָאן אַזוֹי אֵיין זַאךְ אוּם לָאזְן פון זַיין מוֹיל
פלאמין

פלאמין פייער אונ זאל אלץ פר גרעסערין זיך אן אויף הערונג . אונ ווי
דר פראסטר עולם ווס זענין גישטאנען לעבין זיין וואגין האבין גיזעהן
די דאזיגע מעשה רע האבין אלע גישריען מכשף מכשף . דר גרעסטער
מכשף איבער אלע מכשפים צו אזו איינער איז ניט גיוועזין אין גאנץ
מצרים פון לאנגע צייטין . האבין זיי גיזאגט מען דארף הארגינען אים
אונ זיין הונט . ווארום עס קען איבער גיפירט ווערין גאנץ מצרים . זענין
זייא פלוצלונג גיקומען אויף אים אונ האבין אים צו גינומין מיט זיין
הונט אויף שטיקער ביז וואנען זיי זענין גיווארין ביידע אזו ווי דר שעיר
המשתלח . אונ זיי האבין אפילו זיין וואגין צו בראכין אויף טויזענט
שטיקער . אונ יעדערער פון דעם עולם האבין גינומען איין שטיקעל
פון זיינע ביינער אדער פון זיין הויט . אדער פון די ביינער אונ הויט
פון זיין הונט אדער איין שטיקיל האלץ פון זיין וואגין אונ מען האט דאס
גינומען אהיים אום צו באהאלטין עס אין איין ליימענע כלי כדי עס זאל
ליגין דם אלאנגע צייט איין צייכין צו די פר ברעכער . אז עס זאל זיך
ניט דער וועגין נאך איין מכשף צו טאן אזו ווי ער . אונ דער כעס פון
דעם מלך אונ פון דעם רמב"ם איז שטיל גיווארין :

מעשה פון נודע ביהודא

הרב הגאון רבי יחזקאל בעל נודע ביהודה איידר ער איז גיוועזין
ארב אין פראג . איז ער גיוועזין איין רב אין איין אנדערע שטאט . אונ זיין
הייליגער שטייגער איז גיוועזין צו קלייבין נדבות אונ אויך צו ברענגין
אנדערע לייט צו טאן צדקה אויף צדקה אונ הכנסת כלה . אונ פלעגט אפט
מיט גוואלד מקבל זיין נדבות אויף אונטער צו לעהנען די הענט פון די
ארימע לייט . הט דיזאך זייער שטארק גיטאן איבלען אין די אויגין פון
די נגידים אונ זיי האבין ניט גיקענט באשטיין קעגין אים . איין מאל
האבין זיך איין גיזאמילט אלע סוחרים פון שטאט אונ אלע גבירים . אונ
האבין אויס דר וויילט אזעלכע דריי נגידים ווס האבין אין זיך איין גרויס
עזות . ווס האבין גאר ניט דעם נאטור פון שעמין זיך . אונ האבין זייא
גישיקט אז זיי זאלין אריבער גיין צום רב אונ זאלין אים פאר זאגין אז
אויב ער וועט ניט אוועק ווארפין זיין שטייגער אונ וועט ניט אויף הערין
ארויף צו ווארפין אויף זיי דעם יאך פון צדקה . זאל ער וויסין אז דער
עולם וועט אים ניט באגערין פאר איין רב אונ ער מאג זיך זוכין איין
אנדערע שטאט . דיזע מענטשין האבין אן זיך אן גיטאן גרויס שטארקייט
אונ זענין גיגאנגין צום רב אונ האבין צו אים גיזאגט די רייד פון די שטאט

לייט . רופט זיך צו זיי אן דער רב רעכט הט איך גירעט אונ גרייליך האין
דר צייט הט איר גירעט . אונ הט זיי גיוויזן איין כתב וס עס איז צו אים
גישיקט גיווארין פון דר שטאט פראג . נאר דס הט ער צו זיי גיזאגט איר
הט דאך דר פון ניט גיוואוסט אונ אייער כוונה איז דאך גיוועזן מיר צו
ווייטאגין מיין גימיט אונ אן צו זאגין מיר איין צער וועט איר דער פר אפ
נעמין אייער לוין . איינעם הט ער גישאלטין ער זאל אראפ נידערין פון
זיינע גיטער אונ זאל ארום וועריין . דעם אנדערין הט ער פר זאגט ער
זאל צוואה לאזין זיין הויז גיזינד דען ער וועט גיוויס שטארבין . דעם
דריטין וס ער הט אביסיל איין גיהאלטין זיין גימיט . אונ הט פר אים אזוי
שטארק ניט דער ציילט אין גאנצין די רייד פון די שטאט לייט מחמת ער
הט זיך פארט גיפארכטין פר דעם רב אונ הט זיך גישעמט פר אים .
הט ער אים אזו גישאלטין אז ער זאל האבין איין זון פון זיין ווייב דיזע
וס זי איז איצט מעוברת אונ ער זאל זיין איין גרויסער וואול לערנער .
נאר אין דעם טאג וס ער וועט ווערין בר מצוה זאל ער יוצא לתרבות
רעה זיין . ווי דער רב הט פר לענט צו ריידין זיינע רייד אונ אין איין ווייל
ארום הט זיך גיהערט די קלאפונג פון די פיס פון די פערד זייער שטארק
וס מען הט גיאיילט דעם רב צו פירין אין דר שטאט פראג בכבוד גדול :
ווי דר רב הט גישאלטין די דריי נגידים אזו איז גיוועזן . איינער איז
גישטארבין אונ דר צווייטער איז אראפ פון די גיטער אונ איז גבי'ליך
ארום גיווארין . אונ צו דעם דריטין איז גיבארין גיווארין איין זון וס איז
נאך אזו איין חכם ניט גיוועזן אין דר וועלט . האבין זיי זייער גיקלאגט דער
מענטש מיט זיין ווייב ווי זיי האבין דער זעהן אז די קללה פון צדיק איז
מקוים גיווארין אן די צוויי גבירים . דען דא האבין זיי שוין נעביך גוט
פר שטאנען זייער גרויסין אומגליק אז זיי וועלין שוין אויך גיוויס ניט
אנטרונען ווערין פון די קללה פון צדיק . אונ נאך מער ווי זיי האבין
גיזעהן די פיל חכמה פון דעם זון וס איז צו זיי גיבארין גיווארין אונ וס
אטאג פלעגט זיין חכמה גימערט ווערין . ווי ער הט נאר אפ גילערינט
איין מאל דעם אלף בית הט ער שוין גאנץ קלאר גיוויסט אונ זיין שם
הט זיך זייער גרייליך גיהערט אין די גאנצע שטאט . אונ אלע האבין אים
גירימט אונ ער איז זייער חשוב גיוועזן אין די אויגין פון אלע מענטשין
אבער אין די אויגין פון זיינע עלטערין ווארפונקט פר קערט וס זיי האבין
פון אים מער חכמה גיזעהן האבין זיי דער פון נאך מער צער גיהאט . דען
זיי האבין דאך אלץ גיהאט אין זינען דעם סוף פון דיזען יונג . ווי דיזער
יונג איז גיווארין אלט אכט יאר הט ער שוין גיקענט ש"ס ופוסקים אזו ווי
איינער פון די גרויסע לייט . דר יונג הט אויך פר שטאנען אן זיין פאטער
אונ מוטער ווי ער הט גיזעהן אז יעדר טאג וס עס דארף אין זיי גימערט

ווערין

װערין שמחתו מהמת זיין פיל חכמה װאס עס חערט אין אים גיטערט אונ
זיי זענין נאך מער פר זיפצט אונ אין צער אז עס מוז עפיס אין דעם זיין ·
האט ער ביי זיי גיפרעגט אונ האט פר זיי גיװיינט אז זיי זאלין אים אױס זאגין
דעם גאנצין אמת אונ האט צו זיי אזו גיזאגט פר װאס פרעמדע לייט װאס זעהן
מיין חכמה פרייען זיך מיט מיר אונ איר לא די װאס איר פרייט זיך ניט מיט
מיר װיינט איר נאך טאג אונ טאג אונ איך בין גאר שלעכט אין אייערע
אויגין · װי זיי האבין גיהערט פון זיין מויל אזעלכע רייד · האבין זיי זייער
שטארק אן גיהויבין צו װיינען איין ביטער גיװיין אונ האבין אים גיענפערט
עפיס איין תירוץ אבער זייער תירוץ איז ניט אים אריין גיגאנגין אין זיינע
אויערין · נאך אין איין יאר ארום האט די שטאט גרייליך גיברומט אויף
די פיל חריפות פון דעם יונג אונ אלע גרויסע למדים לויבין אים אונ
גיבין אים אפ גרויס כבוד · נאר די עלטערין זיינע זענין זייער טרויעריג
אונ האבין גאר קיין הנאה ניט פון זיין פיל חכמה · מיט אמאל אין איין טאג
װי דער יונג האט זיך גינומען צום הארצין די צרות פון זיינע עלטערין װאס
ער װייס גאר ניט פר װאס אונ פר װען · האט ער װידער גיװיינט אונ גיבעטין
זיך ביי זיי אז זיי זאלין אים אױס זאגין דעם אמת אונ זאלין פון אים ניט
לייקענען · טאמער װעט ער קענין העלפין צו היילין די קלאג פון זייער
הארצין · זיי האבין גיזעהן אז עס איז שוין ניט מיגליך צו פר הוילין פון
אים האבין זיי אים דער ציילט די גאנצע מעשה פון דער קללה פון רב ·
רופט זיך אן דער יונג צו זיי מיינע ליבע עלטערין אזו זאלט איר מיר טאן ·
גיט מיר געלד אויף דער הוצאה פון װעג אונ איך װעל אװעק גיין פון
שטאט צו שטאט װאו הין מיינע פיס װעלין מיך טראגין אונ װאו עס װעט
מיר גיפעלין זיין אין מיינע אויגין · אונ אויב די זאך איז חס ושלום יוא
נגזר גיװארין אז איך זאל האבין בייזע מידות איז אויך פיל גלייכער אז
איר זאלט דאס ניט זעהן מיט אייערע אויגין · װעט לכל הפחות ניט זיין
אייער שאנד אזו גרויס · אונ אויב דער אויבערשטער װעט מיר העלפין אז
איך זאל ניצול װערין פון דער קללה פון רב אונ עס װעט אויף מיר קומען
איין ברכה װעל איך אייך מודיע זיין כדי איר זאלט האבין גרויס נחת ·
זיי האבין פר שטאנען אז ער רעט רעכט אונ זיין עצה איז גרייליך
רעכט פארטיג · האבין זיי גיטאן װי זיינע רייד · אונ האבין אים גיגעבין
געלט אויף הוצאות אויפין װעג אונ האבין אים אװעק גישיקט · אונ זיי
האבין זייער גיװיינט אונ ער האט אויך זייער גיװיינט אונ האט זיך אפ
גישייד פון זייא :

דער יונג איז אװעק גיגאנגין אונ האט זיך גיצויגין ביז ער איז גקומן
צו דער שטאט פראג צו דער ישיבה פון הרב רבי יחזקאל · אונ קיינער האט
ניט גיװאוסט װער ער איז אונ ניט פון װאנען ער איז · װי דער רב האט

גיזעהן זיינע גרויסע חריפות אונ זיין פיל פר שטאנד אין לערנין איז ער ביי אים זייער טייער גיוועזן. דען ער איז ביי אים גיוועזן דר בעסטער פון אלע זיינע תלמידים וואס האבין זיך גיפונען אין זיין ישיבה. אונ ווי מען הט זיך דר וואוסט אין די שטאט פון די מעלות פון דעם יונג. האבין זיך גיפונען אויף אים זייער פיל בעלנים צו מתחתן זיך זיין מיט אים. נאר דר רב הט ניט דר לאזין דען ער האט אים גיוואלט נעמין פאר זיין אייגענע טאכטער וואס ער הט גיהאט איין בתולה. אונ אזוי איז טאקע גיוועזן ווי ער איז גיווארין אלט צעהן יאר הט זיך מיט אים דער רב מתחתן גיוועזן. אונ האבין אפ גישטעלט דעם זמן פון החתונה אז ער וועט אלט ווערין דרייצעהען יאר. אונ דאס הט דער רב ניט גיוואוסט וואס ער הט אים גישאלטין ווארום ער הט גאר ניט גיוואוסט ווער ער איז. עס איז גקומען נאהינט צו דר צייט פון חתונה הט דר רב גישיקט מיט צווייא וואגין פריער רופען צו אלע זיינע בעקאנטע לייט ווייטע אונ אויך נאהינטע ווי דער שטייגער איז פון איין רב. כדי מען זאל אים שיקין דרשה גישאנק. אונ אויך צו זיין שטאט וואס ער איז פריער גיוועזן הט ער גישיקט בריף צו פיל נגידים וואס זענין גיוועזן זיינע גוטע פריינד. האבין אלע נגידים אום גקליבן צוויי נגידים אונ האבין אוים גקליבן דרשה גישאנק פון די גאנצע שטאט פון יעדין מענטש ווי פיל עס הט אים באוויליגט זיין הארץ. אונ האבין גישיקט דורך דר האנט פון די צוויי נגידים. אונ די צוויי נגידים האבין גיזעהן אז זיי זאלין קומען אין דר שטאט פראג אויף דעם שבת וואס איז פאר דר חופה וואס דאס רופט מען אן פאר שפיל. אונ האבין גיגעבין צו דעם רב די דרשה גישאנק וואס עס איז צו אים גישיקט גיווארין דורך זייער האנט:

ווי עס איז גיקומען די נאכט פון שבת אונ זיי עסין ביים טיש רופין זיך אן די מענטשין וואס זענין גיקומען פון דער שטאט וואס ער איז ביי זיי פריער איין רב גיוועזן. מיר ווילין זעהן דעם חתן. רופט זיך אן דער רב צו זיי היינט אונ מארגין וועט איר אים ניט קענין זעהן. נאר צו שלש סעודות וועט ער אן הויבין איין דרשה צו זאגין דענמאלט וועט איר אים זעהן. אזו איז גיוועזן צו דר דריטער סעודה איז דר חתן גיקומען אונ הט גיזאגט תורה וואס זענין גבייליך זים צו דעם אויער פון צו הערער איז ז"י זייער גיפעלין גיוועזן. אונ פאר זייער אוועק גיין אהיים. זענין זייא גיגאנגין צום חתן אונ האבין אים גיבענטשט מיט דער ברכה פון איין מזל טוב. ווי זיי האבין אים דער זעהן האבין זיי אים דער קענט. נאר זיי האבין ניט גיוואוסט ווער ער איז. ווי זיי זענין ארויס אין גאס פון שטאט רופין זיי זיך אן איינער צו דעם אנדערין זיין גישטאלט איז מיר עפים גבייליך בעקאנט נאר איך וויים ניט ווער ער איז. דער אנדערער

רופט

יופט זיך אן מיר איז ער אויך בעקאנט און מיר דוכט זיך אז ער איז דער זון פון דעם דאזיגען וואס דער רב האט אם גישאלטן. ער זאל ארויס פון דרך הישר רופט זיך אפ נאך איינער דו ביזט גערעכט מיר דוכט אויך אזוי און איך האב געהערט אז צו דער חתונה דארף ער זיין דרייצעהען יאר ווען אז מיר וועלן דם ניט דר ציילען פר דעם רב וועלן מיר דאך זינדיגען צו גאט און עס וועט אויף אונז חס ושלום קומען איין קללה. ווען דארפין מיר זיך אום קערן און דער ציילין דם פר דעם רב. טאמער וועט ער קענען באשירמעט ווערן. זיינען זיי געגאנגען צום רב און האבען אים דס דער ציילט, אז דאס איז דר זון פון דעם דאזיגען גביר וואס דער רב האט דאך אים גישאלטען ער זאהל ווערן איין רשע. רופט זיך צו זיי אפ דר רב אז עס איז יוא אזו וועט איר זעהן אין עטליכע טעג ארום וואס עס וועט זיין דר סוף דער פון. האט דר רב פאר זאגט מען זאל מאכען אין איין קעלער טירן פון שטארקע אייזן. און האט אויך גילאזט מאכין צו אים זייער שטארקע שלעסער. אין האט געזאגט מען זאל דארטין אריין זעצען דעם חתן בשעת ער וועט אלט ווערען דרייצעהן יאר מיט איין טאג. און די טיר זאל מען פאר שליסען מיט פיל שלעסער. און פיל שטארקע מענטשין האט ער גישטעלט ביי די טיר פון דרויסען זיי זאלען ניט לאזען צו ברעכען די טיר. האבען זיי אזוי גיטאן. אין דעם טאג וואס ער איז גיווארן איין בר מצוה האבען זיי איהם אריין גיזעצט אין קעלער און האבין פאר אים פאר שלאסען די טיהר. און דער חתן האט דערנמאלט זייער גילעסטערט דעם אויבערשטען. און האט געשריען אין איין קול מען זאל אים לאזען טאהן ביין. און ער איז צוא גינאנגען צוא ברעכען די טיהר. נאר מען האט אים ניט גילאזען. און האט איין גאנצען טאג גישטורימט ווי דער ים ער וויל נאר גיין טאהן חטאים נאר ער האט ניט געקענט. דער נאך אז די צייט איז איבער גיגאנגען איז ער שטיל גיווארין פון זיין שטורעם און האט זיך באקערט. ווס האט ער דאס גיוואלט טאן. און האט זיך גישלאגין חטאתי און האט גרייליך זיך גיפיינגט אויף דעם וואס ער האט גיוואלט אזוי איין שלעכץ טאהן. און האט תשובה געטאן איין ריכטיגע תשובה:

דער נאך האט דער רב גיהייסין מען זאל איהם ארויס לאזין פון גרוב. און האט גיזאגט מען זאל שוין היינט גאר קיין מורא ניט האבען ער וועט שוין פון היינט אן חס ושלום ניט טאו קיין ביז. דען אין דער גמרא שטייט אויך אזו (בת דינא בטל דינא). איז דער טייטש אז די צייט פון דעם גזר דין גייט איבער ווערט דער גזר דין בטל. און די חתונה האבין זיי אפ גילייגט אויף עטליכע וואכין. און דער רב האט גישריבען איין בריף צו דעם פאטער און מוט"ר פון חתן אז זיי זאליו

קומען

קוּמֶען אויף דֶער חֲתוּנָה פוּן זֵייעֶר זוּן. ווִי זֵיי הָאבִּין דָס גִיהֶערְט
אִיז זֵייעֶר שִׂמְחָה גִיוֶועֶן גָאר אָן שִׁיעוּר. אוּנ עֶס גִיז אויף זֵיי מְקוּיָים
גִיוָואֹרִין דֶער פָּסוּק (הַזוֹרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָה יִקְצוֹרוּ). דֶען בִּשְׁעַת עֶר
אִיז פוּן זֵיי אַוֶועק גִיגַאנְגֶען אִיז זֵייעֶר גִיוֵוין גְרַיילִיךְ גְרוֹים גִיוֶועֶן. אוּנ
אִיצְט אַז זֵיי זֶענִין אָן גִיזָאגְט גִיוָוארִין אַזוֹ אֵיין בְּשׂוּרָה טוֹבָה אוּנ נָאךְ
דֶער צוּ דָס עֶר אִיז גִיוָוארִין דֶער אֵיידִים פוּן דֶעם רַב אִיז זֵייעֶר קְלָאג
פַר קֶערְט גִיוָוארִין צוּם גְרוֹים שִׂמְחָה. אוּנ הָאבִּין גִיאַייְלְט ווָס צוּם
נִיכְסְטִין צוּ פָארִין קֵיין פְּרָאג צוּ פְרֵייעֶן זִיךְ מִיט גְרוֹים לִיבְּשַׁאפְט אויף
דֶער שִׂמְחָה פוּן זֵייעֶר זוּן. אַזוֹ זָאל אוּנְז גָאט הֶעלְפִין אִין גֶעכִין צוּ
פְרֵייעֶן זִיךְ מִיט דִי פְרֵייד פוּן יְרוּשָׁלַיִם. אָמֵן.

שלום

מעשה נורא

פון

ר׳ שמואל אמסטערדאמער

מיט זיין ווייב **שרה** די צנועה

פון דער מעשה קאן מען זיך אראפ נעמען א מוסר אז אמענשט טאר ניט זיין קיין מתרעם הלילה אנטקעגען גאט כ״ה נאר דער מענטש זאל נאר האבען דעם בטחון צו גאט וועט אים השי״ת העלפין.

ארויס גיגעבען

פון ח״ץ.

נאכדרוק שטרענג פערבאטען.

בהוצאת בית מסחר הספרים של ר׳ יצחק פונק נ״י

בווילנא

אין דער גרויסער שטאט אמסטערדאם הט גיוואנט אגעוויסער מאן וועלכער מען האט אים גירופען ר׳ שמואל איידיל מאן. אונ ער איז גיוועזן איין גרויסער סוחר אונ איין פרומער מאן, ער איז גיזעסין יום ולילה על התורה ועל העבודה אונ זיין ווייב האט מען גירופען שרעלע דיא צנועה זיא איז שטענדיג גיזעסין אין גיוועלב אונ איז גיוועזן איין גרוסע אשת חיל אונ איז אויך גיוועזן איין גרויסע בעל צדקה געבערין. ר׳ שמואל האט אזו אפ גיוואונט מיט זיין ווייב שרעלע איין ערך פון צוואנציג יאר אונ זייא האבען קיין קינדער ניט גיהאט זייא פלעגין אופט וויינען אונ קלאגען אז זייא פלעגין זיך דער מאנען אז זייא האבען ניט קיין יורש. אויך פלעגין זייא זייער פיל צדקה געבין אז דער אייבערשטער זאל זייא מזכה זיין מיט אזון. נאר עס האט זייא ניט געהאלפען.

הכלל מען קאן פאר שטיין דיא יסורים וואס ר׳ שמואל מיט זיין ווייב שרעלע האבען גיהאט דער פון וואס זייא האבען קיין קינדער גיהאט! פעם אחת! איין מאל אום פרייטאג פאר נאכט איז ר׳ שמואל גיזעסין אליינער אליין אין בית המדרש אונ האט אריין גיקוקט אין איין ספר אונ איז אנטשלאפען גיווארען קומט אים צו חלום איין אלטער זיידע זיין איינגער. אונ זאגט צו אים בזה הלשון מיין קינד וואס ביסטו אזו פאר זארגט. ר׳ שמואל הייבט אן זייער שטארק צו וויינען אונ זאגט זיידע פר וואס זאל איך דען ניט זיין פאר זארגט וואס קומט מיר ארום פון מיין גרויס עשירות וואס איך האב. אז איך וועל שטארבען ווער וועט דאס ירשענען. ענטפערט אים דער זיידע דו זאלסט וויסען מיין קינד אז דיינע טרערין זענין פאר נומען געווארען פר השם יתברך רק זאלסט וויסען דו ביסט געבארען געווארען אז דוא זאלסט קיין קינדער ניט האבין וויל דוא וועסט לעבין נאר כעת איז ארויס דער פסק פון דעם הימעל אויב דו ווילסט האבין אזון וועסטו אן ווערין דיין גאנצע געלט מיט דיין גאנץ עשירות אונ וועסט קומען אוף ככר לחם. אונ מען האט מיך גישיקט מן השמים איך זאל דיר דאס מודיע זיין. ע״כ באקלער זיך וויא אזוי דוא ווילסט בעסיר. ר׳ שמואל האט זיך זייער דער שראקין אונ איז גיווארען צוא מיטש ער ווארט אביסעל. אונ רופט זיך אן צום זיידען איך וויל ליבערשט האבען אזון; דער זיידי האט זיך גיזעגינט מיט אים. וייקץ והנה חלום. ער חאפט זיך אויף עס איז גאר א חלום. ער

לויפט

קויפט תיכף אהיים אונ דער צילם זיין חייב שרעלע דעם גאנצין חלום עס ווערט זייער אגרוים גיוויין מיט אגרויסע פרייד. פרייליך זענין זייא דער מיט וואס השי"ת וועט זייא מזכה זיין מיט איין זון. טרויעריג זאגן זיי אז זייא דער מאנען זיך אז זיי וועלין דארפען קומען אויף כפר לחם נאר אבער וואס העלפט דס עס איז ש"ין פר פאלען ער האט שוין אופ זיך מקבל גיוועזן דעם פסק מן השמים! והגיע עת קבלת שבת וויא עס איז גיקומען דיא צייט מען זאל מקבל שבת זיין איז ר' שמואל גיגאנגען אין שול אריין מקבל שבת זיין אונ זיין חייב שרעלע איז אויך גיגאנגען אין שול אריין מקבל שבת זיין. ואחר התפלה הלכו לביתם בשמחה גדולה. אונ נאך דעם דאווינין זאגען זייא גיגאנגען אהיים זייער פרייליך אונ ר' שמואל האט גימאכט קידוש אונ האבען זיך גיזעצט עסין אונ האבען גיפראוויט זייער אפרייליכען טיש כמנהגו בכל שבת אזו ווי זייער מנהג איז גיוועזן אלע שבת:

וויא עס איז אוועק גיגאנגען איין ערך פון דריי חדשים איז שרעלע מעוברת גיווארען. איך קאן אייך אזו פיל ניט ארוס שרייבען דיא פרייד וואס אויף דעם פאר פאלק איז גיווארען אז זייא האבען גיזעהן אז שרעלע איז מעוברת געווארען צו מזל. אבער וויא גרוים איז געווארן דאס גיוויין אז זייא האבען זיך אן גיהויבען דער מאנען אז זייא וועלין דארפען אן קומען אויף כפר לחם.

ויהי כי עברו תשעה חדשים וילדה בן זכר. אונ וויא עס איז אוים געגאנגען ניין חדשים האט אונזער שרעלע צו מזל גיהאט איין יונגיל זייער איין שיין קינד. ר' שמואל מיט זיין ווייב האבען זיך זייער גיפרייט מיט דעם קינד אונ מען האט גינומען תיכף מען האט אן גיהויבען מכין זיין אלדינג וואס מען דארף צום ברית וויא עס איז גיקומען דער טאג פון דעם ברית האט מען גיטראגען דאס קינד אין שול אריין אונ דער חזן האט גיזונגען וכרות אונ מען האט אן גיצונדען זייער פיל לעכט אין שול. נאך דעם דאוונען האט דער סנדק גינומען דאס קינד אופ דיא הענט אונ מען האט דאס קינד מל גיוועזן דער נאך האט מען גינומען דאס קינד אונ מען האט דאס גיטראגין אהיים יעדער גיט אפ מזל טוב. ער איז נעביך זייער טרויעריג דיא טרערין גיסען אים פון דיא אויגען וויא זייא גייען נעביך פון דער שול לופט דער משרת אנטקעגין אונ טראגט אים א בריף ר' שמואל עפינט דיא בריף שטייט דארט איר זאלט וויסין מיין ליבער בעל הבית ר' שמואל אזו וויא איך בין פון אייך אוועק גיפארין מיט געלט קיין לייפסיג אונ האב גאט צו דאנקען גיקויפט זייער שיינע סחורה במקח השוה ולסוף בין איך בעת גיקומען אויף א סטאציע ניט ווייט פון אמסטרדאם האט זיך ביי נאכט אן גיצונדען די

קרעטשמע אונ עס איז פאר ברענט געוואָרען די בריקעס מיט סחורה
אונ אויך איך אליין בין קאם אנטלאָפּען געוואָרען פון דעם פייער. וויא
ר׳ שמואל האָט איבער גילייענט דעם בריף איז ער חלשות געבליבען.
מען האָט אים קאם אויף געמינטערט עס איז געוואָרען אגרויס געוויין מיט
אגרויסע קלאָג. נאָר עס איז דאָך אָבער גיוועזן מענטשין אויף דעם ברית
וויא האָבען ר׳ שמואלין גיטרייסט. עס האָט אָבער ניט גיהאָלפען זייער
טרייסטען וואָרום ער האָט זיך נעביך גיוואוסט וויא אזוי זיין כוח וועט
נאָך זיין פיל ערגער.

הכלל וויא עס איז גיקומען נאָך דעם ברית. האָט מען גידארפט
פאָרין קיין לייפּסיג נאָך סחורה. האָט אונזער ר׳ שמואל גינומען וויא
פיל געלט ער האָט נאָך גיהאט. אונ איז גיפאָרין קיין לייפּסיג ער האָט
זיך זייער שיין גיזעגינט מיט זיין ווייב שרעלע אונ מיט דעם קינד אונ
איז זיך בשלום אוועק גיפאָרין קיין לייפּסיג. ער איז אזו אוועק גיפאָרין
עטליכע טעג זייער גליקליך ויהי ביום השלישי וויא עס איז גיקומען
דעם דריטען טאָג האָט זיך דער הימעל זייער פאר חמארעט אונ עס
האָט אָן גיהויבען זייער שטארק צו דונערין אונ צו בליצען עס איז אזו
געוואָרען פינצטער מען האָט ניט גיזעהען וויא צו פאָרין ר׳ שמואל מיט
דעם בע״ג האָבען זיך זייער דער שראָקן. אָבער וואָס העלפט דיא שרעק
עס איז פאר פאלין מען מוז פאָרען, הכלל זייא זענען אזו אפּ גפאָרען
ערך פון דריי אָדער פיר שעה ביז זיי זענען אריין גיפאָרען אין אין
גידיכטען וואלד אונ זענען געבליבען שטיין עס איז שוין ניטא קיין שום
שטעג זענען זייא געבליבען שטיין אויף דעם אָרט לעבין איין בוים וויא
עס איז נאָר וואָס ליכטיג געוואָרען די חמארע איז אראָפּ פון דעם הימעל
איז צו גיגאנגען איין רויבער אונ האָט גינומען ר׳ שמואל מיט דעם בע״ג
מיט דיא פערד אונ האָט זיי צו גיפירט צו זיין אייל וואָס ער האָט גיוואונט
דאָרט. אזו האָט ער תיכף גיהרגעט דעם בע״ג אונ בייא ר׳ שמואל האָט
ער תיכף צו גינומען דאס גאנצע געלט וואָס ער האָט גיהאט אונ האָט אים
גיוואָלט הרגען האָט ער אָן גיהויבען זייער וויינען אונ צו בעטין זיך בייא
אים הכלל דער גזלן האָט אויף אים רחמנות גיקריגען אונ האָט אים גישענקט
זיין לעבין נאָר באופן ער זאָל זיין ביי אים אין משרת. הכלל ר׳ שמואל
מיט דעם גזלן האָבען זיך גיזעצט עסין אויך קאַט פר שטיין מיט וואָס פאר
איין פר ביטערט הארץ אונזער ר׳ שמואל איז נעביך גיזעסין אונ האָט
גיגעסין מיט דעם רויבער נאָר וואָס קאן ער דא בעסער מאכען כה דעבד
רחמנא לטב עבד ווי זיי האָבען דאָ אפּ גיגעסין איז זיך דער גזלן אוועק
גיגאנגען אונ ר׳ שמואל איז גיבליבען איינער אליין אין דער הייל. ר׳
שמואל הייבט אָן צו זוכען איין אָרט ערגיץ ער זאָל קענען ארוס פון

דער

דֶער הֵייל. עֶס אִיז אָבֶּער גָאר אוּם זוּנְסְט זַיין זוּכֶען. עֶר הָט זִיךְ זֵייעֶר גוּט אוּם גִיוְוײינְט פַּר הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ נִיט גִינוּג וָוס אִיךְ בִּין אַזוֹ גִישְׁטְרָאפְט גִיוָואָרִין אִיךְ הָאבּ שׁוֹין אָן גִיוָואָרִין מַיין גֶעלְט אוּנ מַיין לִיבּ קִינְד וָועה אִיךְ אוֹיךְ נִיט פַאר מַיינֶע אוֹיגִין. אַזוֹ אִיז עֶר גִיוָועזֶען אִין דֶער הֵייל אֵיין עֶרֶךְ פוּן אֵיין הַאלְבּ יָאר וֶוען דֶער רוֹיבֶּער פְלֶעגְט קוּמֶען צוּ אִים אִין דֶער הֵייל פְלֶעגְט עֶר אִים בַּאדִינֶען אוּנ גֶעבִּין אִים צוּ עֶסִין נָאךְ דֶעם עֶסִין פְלֶעגְט דֶער רוֹיבֶּער אַוֶועק גֵיין אַהֵיים.

וַיְהִי כִּי אָרְכוּ הַיָּמִים וִויא עֶס אִיז גִיקוּמֶען אִין אַיין צַייט אַרוּם הָאט זִיךְ ר׳ שְׁמוּאֵל אָן גִיהוֹיבֶּען צוּ בַּאדוֹירֶען זַיין וַוייבּ שָׂרֶעלֶען מִיט זַיין קִינְד הָאט עֶר גֶעבִּיךְ זֵייעֶר שְׁטַארְק אָן גִיהוֹיבֶּען צוּ וְוֵיינֶען אוּנ קְלָאגִין מִיט יָאמִירְלִיךְ גִיוְוֵיין בִּיז עֶר אִיז גֶעבִּיךְ אַנְטְשְׁלָאפֶען גֶעוָוארֶען אַזוֹ אִיז אִים גִיקוּמֶען צוּ חָלוֹם זַיין עֶלְטֶער זֵיידֶע וָואס עֶר הָאט אִים פְרִיעֶר גִיזֶעהְן (אַזוֹ וִויא אוֹיבֶּען שְׁטֵייט) פְרֶעגְט עֶר אִים וַוייטֶער מַיין קִינְד וָואס ווֵיינְסְטוּ אַצוּנְד. עֶר עֶנְטְפֶערְט אִים זֵיידֶע פַאר וָואס זָאל אִיךְ נִיט וְוֵיינֶען אַז מַיין עֲשִׁירוּת הָאבּ אִיךְ שׁוֹן אָן גִיוָוארִין אוּנ מַיין קִינְד זֶעה אִיךְ נִיט אוּנ דֶער צוּ בִּין אִיךְ נָאךְ אַצוּנְד אִין אַזוֹ אַיין עֵת צָרָה. רוּפְט זִיךְ אָן צוּ אִים דֶער זֵיידֶע זָארְג נִיט מַיין קִינְד הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וֶועט דִיר נָאךְ הֶעלְפִין מִיט עֲשִׁירוּת אוּנ זָאלְסְט וִויסֶען אַז אִי״ה אִין אַיין גִיכֶער צַייט וֶועסְטוּ גִיהָאלְפִין וֶוערִין פוּן דֶעם רוֹיבֶּער. דֶער וַוייל אִיז דֶער רוֹיבֶּער גִיקוּמֶען אִין דֶער הֵייל הָאט זִיךְ ר׳ שְׁמוּאֵל אוֹיף גִיהַאפְּט. דֶער רוֹיבֶּער שְׁרַייט אוֹיף ר׳ שְׁמוּאֵל פַאר וָואס עֶר הָאט נִיט פַארְטִיג גִימַאכְט דָאס עֶסִין. אָבֶּער ר׳ שְׁמוּאֵל שְׁוַוייגְט גֶעבִּיךְ עֶר לוֹיפְט גִישְׁווִינְד אוּנ הָט אָפּ גִיקָאכְט דָאס עֶסִין אוּנ דֶר לַאנְגְט דֶעם רוֹיבֶּער דָאס עֶסִין. ווִי דֶער רוֹיבֶּער הָאט גִינוּמֶען עֶסִין פְלֵייש הָט עֶר אַרַיין גִיהַאפְּט אַיין גְרוֹסֶען בֵּיין אוּנ אִיז דֶער וָוארְגֶען גִיוָוארֶען. דִיא שִׂמְחָה וָואס אוֹיף ר׳ שְׁמוּאֵל אִיז גֶעוָוארֶען אַז עֶר הָט גִיזֶעהְן דֶער רוֹיבֶּער לִיגְט שׁוֹין טוֹיט. קֶען מֶען שׁוֹין אַלֵיין פַר שְׁטֵיין. הַכְּלָל ר׳ שְׁמוּאֵל הָט אָן גִיהוֹיבֶּען גֵיין פוּן אֵיין חֶדֶר אִין דֶעם אַנְדֶערִין עֶר הָט זִיךְ צוּ נוֹיף גִינוּמֶען אַשֵׁיין בִּיסֶעל גָאלְד אוּנ זִילְבֶּער אוּנ בְּרִילְיַאנְטֶען אוּנ דִימַאנְטֶען אוּנ אִיז זִיךְ בְּשָׁלוֹם אַוֶועק פוּן דֶער הֵייל מִיט גְרוֹיס עֲשִׁירוּת וִויא ר׳ שְׁמוּאֵל אִיז אַרוֹיס גִיגַאנְגֶען פוּן דֶער הֵייל. הָט עֶר אָן גִיהוֹיבֶּען גֵיין גְלַייךְ מִיט אֵיין שְׁטֶעשְׁקִי עֶר אִיז אַזוֹ אַוֶועק גִיגַאנְגֶען עֶטְלִיכֶע טֶעג מִיט עֶטְלִיכֶע נֶעכְט בִּיז עֶר אִיז גִיקוּמֶען צוּ אֵיין שְׁטָאט זֵייעֶר אַיין פַיינֶע שְׁטָאט עֶר אִיז זִיךְ גְלַייךְ אַרַיין גִיגַאנְגֶען אִין שׁוּל אַרַיין. הָט עֶר זִיךְ בַּאלְד גִינוּמֶען אַיין סֵפֶר אוּנ הָט זִיךְ גִיזֶעצְט לֶערְנֶען (יִשְׂרָאֵל בְּנֵי רַחֲמָנִים) יוּדִין הָאבֶּען זִיךְ בַּאלְד רַחֲמָנוּת אֵיינֶער רוּפְט אִים אוֹיף אֵיין אִיבֶּער בַּיים אוּנ אֵיינֶער רוּפְט אִים אוֹיף אֵיין מִיטָעגְס. אַזוֹ הָט זִיךְ פַּאסִירְט מִיט ר׳ שְׁמוּאֵל דִי גַאנְצֶע וָואךְ

וויא ער איז גיקומען פרייטאג האט דער שמש אוועק גישיקט ר׳ שמואלין צו איין גרוסען עושר ער זאל ביי אים עסין פרייטאג מיט שבת דר עושר האט אנטפאנגען ר׳ שמואלין מיט גרוס כבוד אזו ווי איין אורח הגון קומט ווי עס איז גיקומען די צייט פון דעם עסין איז ר׳ שמואל זיך גיגאנגען וואשען האט ער אנידער גילייגט זיין זעקיל מיט די בארילאנטען אונ מיט די דימאנטען לעבין זיך. האט דער עושר אטאפ גיטאן אין דעם זעקיל ער זעהט עס איז עפיס דא סחורה ער מאכט זיך גאר ניט וויסינדיג. ר׳ שמואל האט זיך גיוואשין אונ דער עושר אויך זיי האבן אפ גיגעסין. אח״כ זאגט דער עושר נא ר׳ שמואל לאמיר גיין אין מרחץ לכבוד שבת ר׳ שמואל ענטפערט איך קאן ניט גיין. דער עושר פרעגט אים פר וואס ער ענטפערט איך מוז אכטינג געבין אויף מיין זעקיל. דר עושר פרעגט אים וואס ליגט דען דארט. ער ענטפערט אים עס ליגט דארט מיין טלית ותפילין מיט א צוויי העמדער אין עטליכע גראשען מינץ ווארום ר׳ שמואל האט זיך גיקלערט ער וועט מוצאי שבת אוועק פארין אהיים רופט זיך אן דר עושר לייגט דאס אנידער ביי מיר אין ספאלניע עס וועט הלילה קיינער ניט נעמען. הכלל ר׳ שמואל האט דעם עושר ניט גיקאנט פר זאגין ער האט דאס אנידער גילייגט ביי דעם עושר אין ספאלניע זיי זענען גיגאנגען ביידע אין מרחץ דער נאך זענען זייא ביידע גיגאנגען דאווענען זיי זענין גיקומען פון דעם שול זייער פרייליך ביי דעם עסין דער עושר בעט אים זייער עסט. רבי שמואל האט ניט קיין יסורים אייער זעקיל וועט חלילה קיינער ניט אוועק גנבענן. ווי מען האט דארט ערגיץ אום גיבעט אנגעלעגיר פר רבי שמואלין אונ ער איז געבליך זייער גישמאק אנטשלאפען גיווארן ווי עס איז גיקומען ביי נאכט האט דר עושר צו גירופן זיין ווייב אונ זיי האבען גיעפינט דעם זעקיל רבי שמואלס זיי טוען אקוק עס איז דא זייער פיל גאלד אונ זילבער אונ בארלאינטען אונ דימענטין עס באטרעפט דריי מאל אזו פיל וויא פיל זייא פאר מאגין:

הכלל געקרט איז זיך איצר הרע דעם עושרם ווייב פרעגט דעם עושר וואס האט ער דיר גיזאגט ליגט דא אונ זעקיל ער ענפערט איר. דער ארומאן האט מיר גיזאגט עס ליגט איין אלטע קאפיטע מיט צוויי העמדער מיט איין טלית ותפילין מיט א פאר גראשין. דער עושר מיט דעם ווייב האבען ארוס גינומען דאס גאלד אונ זילבער אונ די בארלאנטן מיט דיא דימענטין אונ זיי האבען אריין גילייגט איין אלטען סערדיט מיט צוויי העמדער מיט צוויי גילדין איינציגע גראשען אזו ווי דער רבי שמואל האט גיזאגט פר דעם עושר. אונ זיי האבען פר ביטען דם זעקיל אזו ווי פריער אונ האבען זיך גילייגט שלאפען מיט גרוס פר גינוגין. ויהי ערב

ויהי

וַיְהִי בּוֹקֶר. עֶס אִיז טָאג גִיוָוארִין רַבִּי שְׁמוּאֵל אִיז זִיךְ בַּאלְד גִיגַאנְגֶען אִין שׁוּל אַרַיין אוּנ הָאט זִיךְ גִיזֶעצְט לֶערְנֶען וְהִגִיעַ עֵת הַתְּפִלָּה עֶס אִיז גִיקוּמֶען דִי צַייט פוּן דַאוְונֶען אִיז דֶער עוֹשֶׁר מִיט דֶעם וַוייבּ אוֹךְ גִגַאנְגֶען דַאוְונֶען דֶער עוֹשֶׁר נֶעמְט אַרוּף רַבִּי שְׁמוּאֵל לֶעבִּין זִיךְ אוּבִּין אָן אוּנ עֶס אִיז גִיקוּמֶען צוּם לֵייעֶנֶען הֵייסְט דֶער עוֹשֶׁר רַבִּי שְׁמוּאֵלִין אוֹיף רוּפִין אַחַר הַתְּפִלָּה גֵייעֶן זֵיי אַהֵיים אוּנ מֶען זֶעצְט זִיךְ צוּם טִישׁ עֶסִין בַּיי דֶעם עֶסִין דֶער עוֹשֶׁר רוּקְט אִים אַלֶע מָאל אוּנְטֶער אַ גִישְׁמַאק גְלֶעזִיל וַויין ר׳ שְׁמוּאֵל טְרִינְקְט אוּנ אִיז זֵייעֶר לוּסְטִיג בַּיי זִיךְ עֶרְשְׁטִינְס וָואס הַשִׁי״ת הָט אִים גִיהָאלְפֶען עֶר הָט שׁוֹין אַזוֹן צוּ מַזָל אִין דֶער הֵיים אוּנ עֲשִׁירוּת וֶועט עֶר שׁוֹין אוֹיךְ הָאבִּין עֶר קְלֶערְט גָאר נִיט אַז הַשִׁי״ת הֵייסְט מֶען זָאל זַיין אַ קַבְּצָן הֶערְפְט גָאר קֵיין שׁוּם זַאךְ נִיט. הַכְּלַל דֶער עוֹשֶׁר הָט אִים אָן גִיטְרוּנְקֶען מִיט זֵייעֶר פִיל וַויין בִּיז עֶר אִיז אַנְטְשְׁלָאפֶען גִיוָוארֶען בַּייא דֶעם טִישׁ זֵייעֶר גֶעשְׁמַאק. דֶער עוֹשֶׁר מִיט דֶעם וַוייבּ גֵייעֶן ווִידֶער אַרַיין אִין סְפַּאלְנִיעֶ אוּנ בַּאטְרַאכְטֶען דִי בַּארְלַיאַנְטֶען מִיט דִי דִימֶענְטֶן זֵייא פְרֵייעֶן זִיךְ זֵייעֶר מִיט דֶער מְצִיאָה. וָואס דֶען זָאגִין זֵייא אַיין אָרוּמַאן דַארְף דָאס עֶר וֶועט דָאס נָאךְ עֶרְגִיץ פַר שִׁיכֶּערִין.

הַכְּלַל עֶס אִיז דֶער וַוייל נַאכְט גֶעוָוארֶען רַבִּי שְׁמוּאֵל אִיז אוֹיף גֶעשְׁטַאנֶען עֶס אִיז שׁוֹין שְׁפֶּעט אִין דֶער נַאכְט זֵייא שְׁטֶעלִין זִיךְ דַאוְונֶען מַעֲרִיב רַבִּי שְׁמוּאֵל מַאכְט הַבְדָלָה אוּנ גֵייט זִיךְ אַרַיין צוּ דֶעם עוֹשֶׁר גִיזֶעגְנֶען דֶער עוֹשֶׁר נֶעמְט אַרוּיס אַ גִילְדִין אוּנ שֵׁיינְקְט אִים עֶר דַאנְקְט אִים דֶער פַאר אוּנ ווִיל בַּיי אִים נִיט נֶעמֶען דֶעם גִילְדִין אוּנ זָאגְט אִים בַּעַל הַבַּיִת לֶעבִּין עֶפִּינְט מִיר דִיא סְפַּאלְנִיעֶ אִיךְ וֶועל מִיר נֶעמֶען מַיין זֶעקִיל אִיךְ וֶועל זַייךְ שֶׁענְקִין אַיין מַתָּנָה פַאר דֶעם שַׁבָּת וָואס אִיךְ הָאבּ גִיגֶעסִין בַּיי אַייךְ עֶר גֵייט אַרַיין אִין סְפַּאלְנִיעֶ רַבִּי שְׁמוּאֵל עֶפִּינְט אוֹף דָאס זֶעקִיל עֶר בְּלַייבְּט חַלָשׁוֹת דֶער עוֹשֶׁר מִיט דֶעם וַוייבּ פְרֶעגִין אִים אֶפְשַׁר גֵייט אַייךְ אָפּ עֶפִּיס אַ קָאפָּאטֶע אָדֶער אַהֶעמְד אִיךְ וֶועל אַייךְ גֶעבֶּען אַבְּעסֶערְס ווִיא אַייעֶרְס. עֶר חַלָשׁוֹת וַוייטֶער הַכְּלַל מֶען הָאט אִים קָאם דֶער מִינְטֶערְט. הָאט עֶר גֶעבִּיךְ זֵייעֶר אָן גִיהוֹבֶּען צוּ וֵויינֶען אוּנ שְׁרַייעֶן מִיט אַיין יָאמְרְלִיךְ גִיוַויין עֶס הָט אִים אָבֶּער גָאר נִיט גִיהָאלְפִין דֶער עוֹשֶׁר הָט אִים גִיהֵייסִין בַּיי נַאכְט אַרוּס טְרַייבֶּען פוּן דֶער שְׁטָאט. וָוארוּם דֶער עוֹשֶׁר הָאט פַאר יֶעדֶען דֶער צֵיילְט אַז עֶר הָאט אַנִידֶער גִילֵייגְט אַ זֶעקִיל מִיט אַסֶערְדִיט מִיט צְווֵיי הֶעמְדֶער מִיט אַ טַלִית וּתְפִילִין. הַיינְט שְׁרַייט עֶר אַז עֶס אִיז גִילֶעגִין בַּארְלַיאַנְטֶען מִיט דִימַאנְטֶען אִיז עֶר דָאךְ אַיין אֶמֶתֶר גַנָב ע״כ הָאט אִימְלִיכֶר גִיזָאגְט אַז דֶער עוֹשֶׁר אִיז גִירֶעכְט מֶען הָאט אִים בַּיי נַאכְט אַרוּס גִיטְרִיבֶּען פוּן דֶער שְׁטָאט אַטַייל מֶענְטְשִׁין הָאבֶּען אִים גֶעבִּיךְ נָאךְ גוּט אָן גִישְׁלָאגִין.

הכלל

הכלל מען קען שוין פר שטיין מיט וואס פאר א שמערץ ר׳ שמואל איז אוועק גיגאנגן פון דעם שטעטיל. ר׳ שמואל האט זיך געביך גי׳ כשינט די נאכט אונטער דער שטאט ביז עס איז טאג געווארען ווי עס איז גיקומען אין דער פריא זענין אדורך געגאנגען עטליכע ארומע לייט ווי ר׳ שמואל הט זיי דער זעהן איז ער צו גיגאנגען צו זייא אונ האט זייא גיבעטין זיי זאלין אים מיט נעמען אין קאמפאניע אזו איז גיוועז זייא האבען אים צו גינומען צו זייא אין דער קאמפאניע אונ ער איז מיט זיי מיט געגאנגען.

אצונד לאמיר אים דא לאזין זיך אביסיל דורך גיין מיט דיא ...סע לייט אונ מיר וועלין אן הייבין שמועסין פון זיין ווייב שרה דיא צנועה מיט זיין איינציגין זון וויא אזו עס האט זיך מיט זיי גיפאסירט. גידיינק וואס מיר האבען אובען גישמועסט אז תיכף נאך דעם ברית איז ר׳ שמואל אוועק גיפארין מיט דעם גאנצען געלט קיין לייפסיג. אונ אונזער שרעלע הט תיכף נאך דעם ברית אן גיהובען ארייין גיין אין דיא גיוועלבער ארייין אונ פירין דם ג שעפט אונ וויא עס איז אוועק גיגאנגען איין קורצע צייט זענען באפאלין רויבער אויף דער שטאט אונ האבען אוועק גיראבעוועט דיא אלע גיוועלבער וואס שרעלע האט גיהאט זיא איז נעבעך קאם אנטלאפען מיט דעם קינד וויא זיא איז נעביך זייער מיד געווארען האט זיא זיך גיזעצט אויף אשטיין אביסיל אפ רוען. זיא הייבט אן קלערין וויא קאן איך נעמען אויף דר הוצאה וואלט איך מיר ארייין גיפארען אין דעם שטעטיל אונ וועל ווארטען ביז מיין מאן וועט פארען פון לייפסיג ערשטענס וועל איך אים מציל זיין מיט דער כחירה אונ אנדערען וועלין מיר זיך בקלערין עפיס איין עצה וויא מיר זאלין זיך בזעצין. אמת עס איז טאקע אויף אונז נגזר געווארען אז מיר וועלין האבין איין זון זאלין מיר קומען אויף כבר לחם איך זעה דאך אז עס שלעפט זיך שוין דם שלים מזל נאר אפשר וועט אין אונז מקוים ווערין משנה מקום משנה מזל. אזוי איז זיא גיזעסין אונ האט גיקלערט. דער וויל האט זיא זיך דער מאנט איך האב זיך נאך ביי מיר א פאר אורינגליך דימאנטענע איך וועל זייא אין דעם שטעטיל פאר קופען וועל איך דער וויל האבין אויף דער הוצאה ביז מיין מאן וועט דא אדורך פארין. זיא האט זיך אויף גיחאפט פון דעם שטיין או נעמט דאס קינד אויף די הענט אונ גייט מיט דעם קינד גלייך אין דעם שטעטיל ארייין זיא האט פאר קופט דיא אורינגליך אונ איז דארט גיזעסין אין דעם שפיטיל ביז זיא האט דאס געלט פון דיא אורינגליך אויך אויף גיגעסין אונ איר מאן האט זיא ניט אונ זעהט ניט. הכלל זיא האט פאר קויפט פון זיך אלע מלבושים אונ האט אויף

גיגעסין

וועסען דאס געלט ביז זיא האט שון פאר קופט דעם לעצטין שלאפריק פון זיך זיא האט זיך איין גירעט איר מאן איז אוודאי גיהרגת גיווארן על הדרך אונ מיט איר אליין איז ניקומען דיא צייט זיא זאל אן הייבען גיין אין די הייזער דאס קינד איז דער וויל אלט געווארען דריי יאר איז זיא געגאנגען אונ האט זיך גישטעלט אין דער פרעמד פאר איין דינסט אונ דאס קינד האט זיא אוועק געגעבען אין איין חדר ; זיא איז זיך געזעסען גיוועזן איין דינסט אונ דאס קינד פלעגט גיין אלע טאג צו דער מוטער · הכלל דס קינד איז געווארען גאר פר לייזט ווארום די מוטער הט זיך קיין צייט ניט געהאט אכטונג געבין אוף אים . הכלל דס קינד האט בעקומען איין אום ריינע קאפ איבער די אויגען אז קיינער האט אים ניט געוואלט אריין לאזין אין קיין שום שטוב אריין נעכטיגין ביז צו ליב אים האט מען די מוטער אוך ניט געוואלט אריין לאזין אין קיין שום שטוב . דיא מוטער הט זיך נעבעך זייער גוט אוים געוויינט אונ האט גענומען דס קינד אונ איז מיט אים אוועק פון דער שטאט אין איין אנדער שטאט ביז זי איז געקומען מיט אים אין איין שטאט וואס עס איז דארט געווען איין ישיבה . אזו איז שרעלע אריין געגאנגען גלייך צום ראש ישיבה אונ הט אן געהובען פר אים צו וויינען אונ הט אים דער ציילט די גאנצע מעשה וויא אזו עס האט זיך מיט איר גיפאסירט ביז זי האט דער לעבט צו האבין דאס קינד . אונ דער ראש ישיבה האט אוף איר רחמנות געקריגען אונ הט גענומען צו זיך דס קינד אונ האט מיט אים אן געהובען צו לערנען . אונ אונזער שרעלע הט זיך ענטשלאסן זי זאל זיך אוועק לאזין מיט ארומע לייט . אפשר וועט זי ערגיץ אפ זוכען איר מאן ר׳ שמואלין . אזו איז געווען זיא הט דס קינד איבער געלאזט ביי דעם ראש ישיבה אונ אליין איז זי אוועק מיט די ארומע לייט זי איז נעבעך געגאנגען פון דארף צו דארף פון שטאט צו שטאט עס הט אזו געדוערט עטליכע יאר . ביז זיא איז אן געקומען אין דער שטאט ווי דער עושר הט געוואונט וואס ער הט צו גענומען ביי איר מאן דס געלד אונ דלבער מיט די בארליאנטען . אזו איז זי גיבליבען אין דער שטאט מאמער וועט זי אפשר געפונען איר מאן רבי שמואל, ויהי היום הט זיך גימאכט א גרוסע שריפה אין דער שטאט אז דיא גאנצע שטאט איז פר ברענט גיווארען אונ דער עושר מיט דעם ווייב זענין אוך פאר ברענט גיווארען אזו איז דער שרעלען נעבעך זייער שלעכט געווארען זי ווייסט שוין כלל ניט ווי הין צו גיין . הכלל זי הט נעבעך זייער שטארק אן גיהובען צו וויינען ביז זיא איז אנטשלאפען געווארען אזו איז איר גיקומען צו חלום ר׳ שמואלס דיעה . אונ זאגט ער סיין ליב קינד וויין ניט אזו זארג ניט גיי גלייך צו דעם זארט ווי

דער עושר האט גיזואונט דארט וועסטו גיפינען א וועקיל מיט גאלד אונ זילבער אונ בארליאנטען אונ דימאנטען וואס דער עושר האט צו גינומען ביי דיין מאן אונ זאלסט דאס נעמען צו זיך אונ זאלסט פון דאנען גיין אין יענער שטאט דארט וועסטו טרעפין דיין מאן ר׳ שמואל נאר זאלסט וויסען ווי אזוי זיך צו באגיין . אונ דער נאך זאלט איר נעמען אייער קינד פון דער ישיבה אונ אים דינגען א מלמד זאל מיט אים לערנען אין דער היים . ווארום עס איז שוין גיקומען אייער צייט איהר זאלט אויף גירעכט ווערין מיט אלעם גוטען . שרעלע האפט זיך אויף מיט גרוס שמחה זי לויפט באלד אויף דעם ארט ווי דער עושר האט גיזואונט זי הייבט אן צו זוכען זי האט אזוי לאנג גיזוכט ביז השי״ת האט גיהאלפען . זי האט גיפונען אוועקיל זי עפינט דם אוף עס ליגט דארט זייער פיל בארליאנטען אונ דימאנטען אונ זייער פיל גאלד אונ זילבר . הכלל זי האט דס גינומען מיט גרוס שמחה אונ איז דער מיט גלייך אוועק אין דער שטאט ווי דער זיידע האט איר גיזאגט ווי זי איז גיקומען אין דער שטאט האט זי באלד פר קופט אביסיל גאלד אונ איז אריין גיגאנגען אין איין סטאנציע אונ האט זיך גימעלדירט אז זי איז א גרוסע סוחרטע . ווי די ארומע לייט האבען דער הערט א גרוסע סוחרטע איז גיקומען האבען זיי אן גיהובען גיין צו איר נאך נדבות (והוא בתוך הבאים) אונזער ר׳ שמואל איז אויך גיקומען נאך איין נדבה זי גיט אים איין נדבה . אונ האט אים נאך ניט דער קענט . זי פרעגט אים עס איז נאך דא ארומע לייט האט מען איר גיזאגט עס איז שוין מער ניטא קיין ארומע לייט . זי קלערט זיך מן הסתם אז דער זיידע האט גיזאגט אז ער איז דא . איז ער אוודאי דא ; ע״כ האט זי גיגעבין איין בפעהל צום שמש פון דער שטאט ער זאל איר ברייגען איין צעטיל פון אלע ארומע לייט פון דער שטאט . זי האט אים דער פר גיגעבין איין דוקאטען אונ ער האט אויף געשריבען אלע ארומע לייט פון דער שטאט אונ האט איר גיברייננגט דאס צעטיל . זי לייענט איבר דם צעטיל ר׳ שמואל איר מאן שטייט אויך אין צעטיל .

הכלל זי האט געמאכט איין סעודה פר די ארומע לייט חענין אונ ר׳ שמואלין האט זי אויך גיהייסען בעטין אויף דער סעודה די ארומע לייט האבען גיגעסין אויף דער סעודה אונ האבען גיטרונקען זייער גינוג ווייז נאך דער סעודה האט שרעלע אליין גיטיילט יעדען ארומאן א נדבה . די ארומע לייט דאנקין איר זייער שיין . ווי עס איז גיקומען צום סוף איז צו געגאנגען ר׳ שמואל צו איר נאך איין נדבה אזו האט זי ארוים גינומען איין דוקאטען אונ האט אים גיגעבין פר דאנקט איר אויך זייער שיין . אונ וויל נאר וואס אוועק גיין זאגט די צו אים קום

מאַכְט אִיר רַבִּי שְׁמוּאֵל אַיְדִיל מַאן אוּנ וָוס מַאכְט אַייעֶר וַוייבּ שָׂרֶעלֶע ׃
ווִי עֶר הָט דָס דֶער הֶערְט הָט עֶר אָן גִיהוֹבֶּען צוּ ווֵיינֶען אוּנ אִיז
חַלָשׁוּת גֶעבְּלִיבֶּען ווִי זִי הָט דֶער זֶעהְן אַזֶער ווֵיינְט זֵייעֶר אוּנ חַלִישְׁת
זֵייעֶר הָט זִי אִים אַרַיין גִינוּמֶען צוּ זִיךְ אִין חֶדֶר אַרַיין אוּנ הָט אִים
אוּם גֶעזָאגְט אַז זִי אִיז זַיין ווַייבּ שָׂרֶעלֶע זֶענֶען זֵיי זִיךְ גִיפַאלִין אוֹיף
דֶעם הַאלְז אֵיינֶער דֶעם אַנְדֶערֶען אוּנ הָאבֶּען זֵייעֶר גִיווֵיינְט פַר גְרוֹס
פְרֵייד. זֵיי הָאבֶּען זִיךְ אֵיינְס דֶעם אַנְדֶערֶען דֶער צֵיילְט ווִי אַזוֹ עֶס
הָט זִיךְ גִיפַּאסִירְט מִיט זֵיי בִּיז אַהֶער רַבִּי שְׁמוּאֵל הָט זִיךְ תֵּיכֶּף
גִיקוֹיפְט מַלְבּוּשִׁים אַזוֹ ווִי אִים שְׁטֵייט אָן אוּנ זֵיי זֶענֶען בֵּיידֶע תֵּיכֶּף
גִיפָארֶען אִין דֶער שְׁטָאט ווִי דֶער ראשׁ יְשִׁיבָה הָט גִיוואוֹנְט ווָאס
זֵייעֶר זוּן הָט גִילֶערְנְט בַּיי אִים אוּנ זֵיי הָאבֶּען אִים גִינֶעבִּין אַ גְרוֹסֶע
מַתָּנָה אוּנ הָאבֶּען זֵייעֶר שֵׁיין בַּאקְלֵיידֶעט דָס קִינְד אוּנ הָאבֶּען אִים
גִינוּמֶען צוּ זִיךְ אוּנ זֵיי זֶענִן מִיט אִים גִיפָארֶען גְלַייךְ קַיין אַמְסְטֶערְדַאם
ווִי זֵיי זֶענֶען גִיקוּמֶען מִיט אִים קַיין אַמְסְטֶערְדַאם הָאבֶּען זֵיי תֵּיכֶּף
גִידוּנְגֶען גְרוֹסֶע גִיוועֶלְבֶּער אוּנ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הָט זֵיי גִיהָאלְפֶען .
עֶס הָט זֵיי אָן גִיהוֹבֶּען גֵיין דִי גֶישֶׁעפְטֶען מִיט גְרוֹיס הַצְלָחָה אוּנ רַבִּי
שְׁמוּאֵל מִיט זַיין ווַייבּ זֶענֶען גֶעווָארֶען נָאךְ גְרֶעסֶערֶע בַּעַל צְדָקָה
גֶעבֶּערְם ווִי פְרִיעֶר אוּנ דָס קִינְד הָט גִיקָאנְט לֶערְנֶען אַז עֶר אִיז
גִיוֶועזֶען אַיין חָרִיף וּבָקִי אִין גַאנְץ תּוֹרָה אוּנ פָּסוּק אוּנ ש"ס אוּנ
אַלֶע מְפָרְשִׁים אוּנ אִיז גִיוֶועזֶען קְלוּג אוֹיךְ עֶר אִיז גִיוֶועזֶען אַמוּשְׁלָם מִיט
אַלֶע מַעֲלוֹת אוּנ ווִי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הָט גִיהָאלְפֶען עֶס אִיז גִיקוּמֶען דֶעם
טָאג וָוס דָס קִינְד הָט גִידַארְפְט ווערִין בַּר מִצְוָה הָט מֶען גֶעמַאכְט
זֵייעֶר אַגְרוֹסֶע סְעוּדָה אוּנ מֶען הָט גִיטֵיילְט אָרֶעמֶע לַייט זֵייעֶר פִיל
צְדָקָה אוּנ רַבִּי שְׁמוּאֵל מִיט זַיין ווַייבּ הָאבֶּען זִיךְ זֵייעֶר גִיפְרֵייט אוּנ
דָס קִינְד הָט גִיזָאגְט זֵייעֶר אַשֵׁיינֶע דְרָשָׁה נָאךְ דֶער בַּר מִצְוָה דָס
קִינְד הָט זִיךְ ווִידֶער גִיזֶעצְט לֶערְנֶען אוּנ אִיז גִיזֶעסִין יוֹמָם וָלַיְלָה עַל
הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה אוּנ ר' שְׁמוּאֵל אִיז תֵּיכֶּף גִיפָארִין קַיין לַייפְּסִיג
אוּנ הָאט גִיקוֹיפְט זֵייעֶר פִיל סְחוֹרָה אוּנ אִיז בְּשָׁלוֹם גִיקוּמֶען אַהֵיים
מִיט דֶער סְחוֹרָה. אוּנ עֶס הָאט אָן גֶעהוֹיבֶּען גֵיין מִיט גְרוֹס הַצְלָחָה.
הָאבֶּען אָן גֶעהוֹבֶּען שַׁדְכָנִים צוּ רֶעדִין אַשִׁידוּךְ פַר דֶעם קִינְדֶם
ווֶענִין אִיז רַבִּי שְׁמוּאֵל אַלְץ נִיט גִיפֶעלִין קַיין שוּם שִׁידוּךְ עֶס אִיז
אַזוֹ אַווֶעק גִיגַאנְגֶען אַלַאנְגֶע צַייט בִּיז רַבִּי שְׁמוּאֵל מִיט זַיין ווַייבּ
הָאבֶּען זִיךְ בַּאקְלֶערְט וָואס וֶועט זַיין דֶער סוֹף מֶען מוּז זִיךְ פָארְט
עֶפֶּעס זֶעהֶען בַּאטְרַאכְטִין מִיר זֶענִין שׁוֹן נִיט קַיין יוּנְגֶע לַייט אֵייבִּיג
וֶועלִין מִיר נִיט לֶעבִּין אוּנ דָאס קִינְד ווֵייסְט מֶער נִיט נָאר זִיצֶען
אוּנ לֶערְנֶען מֶען מוּז דָאךְ אִים עֶפֶּעס אָן הֵייבֶּען צוּ ווַייזֶען עֶר זָאל

ווערין ניטיט וויא אזו צו פירין א גישעפט. אזו האבען זייא גיבעטין דם קינד ער זאל אביין גיין אלע טאג צוויי שעה אין טאג זאל ער אביין גיין אין גיוועלב בכדי ער זאל גיניט ווערין וויא אזו צו פירין דאס גישעפט. דאס קינד האט אזו גיטאן ער פלעגט אביין אלע טאג צוויי שעה אין גיוועלב אונ האט אן גענהויבען צו פירען דיא ביכער ביז השם יתברך האט גענהאלפען עס איז אוועק גיגאנגען א קורצע צייט דאס קינד האט שון געקאנט פירען דיא גרעסטע גישעפטין דער פאטער האט אים שון א פאר מאל מיט גינומען קיין לייפסיג נאך סחורה.

ויהי היום האט זיך געמאכט אז רבי שמואל איז געקומען קיין לייפסיג מיט דעם קינד אזו איז דאס קינד זייער גיפעלין דעם סוחר וואס רבי שמואל האט מיט אים געהאנדעלט. אזו האט דער סוחר געזאגט צו רבי שמואלין אז ער האט איין בת יחידה אונ ער וויל מיט אים איין שידוך טאן אזו האבען זייא באלד געמאכט תנאים אונ רבי שמואל האט געלאזט דער כלה זייער א שיינע מתנה אונ יענער מחותן האט דעם חתן אויך גיגעבין זייער א פיינע מתנה. אין איין צייט ארום האט מען געמאכט זייער א פרייליכע חתונה נאך דר חתונה האבען זיך דיא קינדער געמאכט איין האנדילס גישעפט אונ עס איז זייא זייער גיגאנגען מיט גרוס הצלחה. אונ רבי שמואל מיט זיין ווייב שרעלע דיא צנועה האבען זיך זייער געפרייט אונ פיל נחת געהאט פון דעם פאר פאלק זייא האבען זוכה גיוועזן צו זעהן בנים ובני בנים עוסקים בתורה עס איז גיוועזן תורה וגדולה במקום אחד כן יזכנו השם יתברך זאל אונז השם יתברך אויך העלפען מיר זאלין האבען קינדער אונ קינדס קינדער אונ זאל אונז שיקען דעם גואל צדק במהרה בימינו אמן.

אצונד זעה מיין ליבער פריינד וויא גרויס איז דער כח פון צדקה. דער פאר וואס אונזער שרעלע רבי שמואלס ווייב איז גיוועזן א צנועה אונ א גרויסע בעל צדקה געבערין האט זיא זוכה גיוועזן צו האבין אזון חאטשע עס איז נגזר געווארען זיא זאל קיין קינדער ניט האבען אונ האט גיהאט גרוס עשירות.

ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה.

	ר'	ק'
קול יעקב. על חמש מגילות, אויף עברי טייטש. מהמגיד מדובנא.		
שיח ספונים. עם פרוש יקר ועם עברי טייטש על חמש מגילות.		10
קצור דברי הימים. פערקירצטע אידישע געשיכטע פון אדם הראשון ביז חורבן בית שני.		50
אנעקדאטען בוך. 270 זעהר שעהנע הומאריסטישע סאטירישע וויטצען און אנעקדאטען, צוזאמענגעקליבען דורך מ. קוקעלשטיין.		20
מאטקע חבד. זעהר שעהנע וויטצען אונ אנעקדאטען פון מאטקע חבד פון ווילנא.		20
דער נייער פראקטישע־ גערימטער טרעפער. מיט פיעל נוטצבארע זאכען.		6
הגורלות. גורל בוך פון ר' סעדיהו גאון.		6
דער קינדער לעהרער. זעהר איין פראקטישעס לעהר—בוך פאר אידישע קינדער צו ערלערנען דיא רוסישע שפראך, מיט איין בייל‍אגע 10 אלף ביתין געדרוקטע און געשריבענע פון 10 אנדערע שפראכען, פון נ. ש. פיינגעזאהן.		2
דער גערימטער לידעריג. אדער דיא טערקוירדיגע פעראיהרונג פון אלכסנדער דאמאס (פאטער).		15
ליפפאלד. דער אידישער מיניסטער, אהיסטארישע ערצעהלונג פון י. מ.		40
נסים ונפלאות. מעשיות וואס דיא באבע עליה השלום האט ערצעהלט פון י. מ.		6
דיא אייפערזיכטיגע פרוי. אדער דיא ערשטע קעכין, אסצענע פון אפאטיליען לעבען פון י. מ.		8
בת מלכה. איין זעהר שעהנע געשיכטע וויא איין בת מלכה האט זיך פערליעבט אין איין גערטנערס אזאהן.		3
בן מלך. איין זעהר שעהנע געשיכטע פון איין פרינץ און פרינצעסען וויא עס האט זייא דורך פיעל מלחמות געגליקט צו ווערן קייזער און קייזערין פון 3 מדינות.		8
געשיכטע פון בבא. איין זעהר שעהנע ערצעהלונג פון בבא סיט דרעזני.		8
דיא נארישע כלה. אדער דיא געגעטע מיידעל אראמאן אין 2 טייל פון ש. בעקערמאן.		8
צווייא מזל טובים אין 1 נאכט. אזעהר שעהנער ראמאן.		8
דאס געגנבעטע קינד אדער דער רוסישער טערק. ראמאן אין 2 טייל פון ש. בעקערמאן.		6
די שעהנע ליזא אדער דיא בייזע שלאנג. אהעכסט אינטערעסאנטער ראמאן פון א. בוכבינדער.		8
דער געטרייער חתן. אהעכסט אינטערעסאנטער ראמאן פון א. בוכבינדער.		20
שימכע פלאכטע אדער דער וועלט שווינדלער. אזעהר שעהנע הומאריסטישע געשיכטע.		20
הגדה פון יעקינא. אזעהר הומאריסטישע געשיכטע וויא אזוי אפערצייטיגער ארענדאטאר מיט זיין זאהן יעקינא האבען אפגעריבט דיא סדרים.		6
גור אריה. אוואונדערליכע נעשיכטע פון דעם געטליכען מאַן הרב הגאון המפורסם מו"ה ליואי בר בצלאל זללה"ה וואס ער ווערט גערופען גור אריה.		5
מעשה משני שותפים או שני קצבים. אוואונדערליכע שעהנע געשיכטע וויא 2 קצבים האבען דעם גאנצען לעבען פערקויפט טרפה פלייש און וויא איז מיגן נאכהער דערגאנגען, און זייער תשובה טאן.		5
...נטוריע וועגטוריע. דא ווערט דערצעהלט פון איין גרויסען סוחר וויא ער איז געפאהרען אויף אשיף און איז פערווארפען געווארען אויף ...ו אינזעל צווישען ווילדע מענשען און וויא ער איז נאכדעם ניצול געווארען.		6
...זתה מענשענליעבע. אזעהר שעהנער אונ אינטערעסאנטער ראמאן ...ז דאקטאר פהיליפזאן.		5
...ק געקומענע ליעבע אדער יאהאן און יעקב. אזעהר שעהנער אינטערעסאנטער ראמאן פון ד"ר מענדעל.		6
...שים. פיעל וואונדערליכע מעשיות פון הייליגע גאונים און צדיקים.		6
...קדוש. פיעל וואונדערליכע מעשיות פון דעם הייליגען גאון ...ל"ה הקדוש.		3
		2

קאטאלאג פון זשארגאנישע ביכער פון פערלאגס בוכהאנדלונג ר׳ יצחק פונק ווילנא. | ר׳ | ק׳

ר׳ יוסף דילה ריינה. דא ווערט ערצעהלט דיא גרויסע וואונדערליכע 2
געשיכטע וויא ר׳ יוסף דילה ריינה האט געוואלט אראפברייננגען משיח׳ן. 2
החיים. אונדערליכע ערצעהלונג פון געטליכען מאן ר׳ יהודה חיט זללה״ה.
רפאל הם. אשעהנע וואונדערליכע ערצעהלונג פון הרב הגאון המפורסם 2
ר׳ רפאל תם מהאמבורג ז״ל.
מהרשאה. אוואונדערליכע ערצעהלונג פון הייליגען גאון מהרשאה און נאך 2
פון גרויסע צדיקים און גאונים.
ענת נעלמים. אוואונדערליכע ערצעהלונג וויא א אידיש קינד איז געלעגען
אין אַ גרוב ביי איין שורה פון קינדערווייז און וויא ער איז נאכדעם 2
געווארען אַ גאון עולם.
מקדיש מלך אדער שבת קודש אין גן עדן. אוואונדערליכע מעשה 2
וואס האט זיך געטראפען מיט הגאון הצדיק מקדש מלך.
דיא רויטע יודילאך. פון יענער זייט סמבטיון. וואונדערליכע ערצעהלונגען
וואס אלדד הדני האט ערצעהלט פון זייערע מנהגים און דיא מלחמות 2
וואס זייא האבען געהאט מיט פיעל פעלקער. 5
מכירת יוסף וגדולת יוסף. געשריבען אין ליעדער צו שפילען אויפ׳ן סצענע.
גדולת משה ונשיקת משה. אין דעם דאזיגען ספר ווערט ערצעהלט די 2
גדולה פון משה רבנו ע״ה.
ר׳ הערשעלע עסטערפאלער. ערשטער טייל, זעהר שיינע וויטצען בעשריבען 2
אלע זיינע חכמות און גלייכווערטליך. 2
ר׳ הערשעלע עסטערפאלער. צווייטער טייל. 2
ר׳ יוסף לאקש. זעהר הומאריסטישע ערצעהלונגען פון אלע זיינע חכמות. 2
דער קלוגער סלעדראוואטעל. אזעהר אינטערעסאנטער ראמאן. 2
ייברח יעקב. אזעהר אינטערעסאנטער ראמאן. 2
דער קלוגער נאר. אזעהר אינטערעסאנטער ראמאן.
דער ווייבער פרעסער אדער דיא בלאע בארד. איין אלטע דייטשעשע 2
געשיכטע פון איין עגיפטישען קויפמאן מיט זיין זאהן.
קאראאימישע מעדכען. איין וואהרע וואונדערבארע שרעקליכע ערצעהלונג
וואס עס איז פערלאפען צווישען איין קאראאימישעם מעדכען מיט איין 2
כאן אדער אזיאטישען פירשט. 2
בערדיטשעווער מעשה. אזעהר אינטערעסאנטע געשיכטע. 2
דרייא בעטלער. אזעהר שעהנע אינטערעסאנטע געשיכטע. 2
איין גראף מיט זיינע דריי זיהן. זעהר איין שעהנע געשיכטע.
אייטע פון יענער וועלט. אשעהנע וואהרע וואונדערליכע געשיכטע 3
פון נ. מ. שייקעוויץ (שמר) 2
דער נייער זינגער. צעהן שעהנע ליעדער פון בערימטען ארטיסט א. פישזאהן.
וועלטליכע נייעס. בעשריבען אלע לעצטע נייעסטע ערפינדונגען און אזעהר
פאפולערע שפראך ערקלערט וויא אזויא זיי זיינען ערפונדען געווארען — 8
דורך מ. י. לעוויטאן. 10
פערפרוירען געווארען. בילדער פון לעבען, פון י. ל. פרץ.

אויסער דיא אלע איבענדערמאהנטע זארגאנישע ביכער פון מיין אייגענעם פ׳
איז אין מיין בוכהאנדלונג דער גרעסטער לאגער פון יודישע ליטעראטור, ג
געשיכטע, וויסענשאפט אין לעהרע ביכער אין זארגאנישע און העברעאישע שפו
היזיגע און אויסלאנדישע אויסגאבען, וועלכע עס זיינען נור ארוים ביז היינט.

פיר בוכהענדלער, ביבליאטעקען און שולען דער גרעסטער ראבאט

מיין בוכהאנדלונג גיט דיא מעגליכקייט בוכהענדלער, ביבליאטעקען, פערא
און שולען וועלכע ווילען ביבליאטעקען גרינדען, אויך לעהרער וועלכע דארפען ל
ביכער, צו בעקומען אלעס אין איין אָרט אונ צוא דיא בילינסטע פרייזען.

אדרעססע:

на, Книжн. магазинъ Исаака Функа Нѣмецк. ул. д. Пемзера.